Nº 10 - PRIMAVERA 1986

Via fora!!

PUBLICACIÓ PER A LA GENT
CULTURALMENT ACTIVA

LA MEL I LA MERDA — CONCRETAR PAÏS — 1986, ANY DEL SEGON CONGRÉS — MOLTS MIRALLS I MÉS MURS — TOT PARLANT DE PARETS I ESPILLS — LE CUN DU LARZAC — THE ALBANY EMPIRE — CLARIANA, L'ENIGMA D'UN POBLE PETIT — DEL PASSAT I DEL FUTUR — I.E.P.A.L.A. — CONVERSA AMB DOLORS LAFITTE

enllaç
promotora de cultura popular

SUMARI

EDITORIAL

3 **LA MEL I LA MERDA**

4 CARTELLERA

I...

5 **CONCRETAR PAÏS. Isidre Grau**

ALTRAMENT

6 **1986, ANY DEL SEGON CONGRÉS. Montserrat Casamitjana i Nonell**
8 **PER UN DIÀLEG NACIONAL AMB ELS EXILIATS ECONÒMICS ANDALUSOS A CATALUNYA. Carles Riera i Albert**
10 **MOLTS MIRALLS I MÉS MURS. Wenceslau Soler i Serra**
11 **TOT PARLANT DE PARETS I ESPILLS. Manel Ollé**

REUS, PARÍS I LONDRES

12 **LE CUN DU LARZAC. Quartet d'Alexandria**
14 **THE ALBANY EMPIRE. Eduard Miralles**

SOTA LA PLOMA

16 **I.E.P.A.L.A.: MITES I CONTRAMITES DE LA PROBLEMÀTICA DE LA FAM**

CADA TERRA FA SA GUERRA

20 **DEL PASSAT I DEL FUTUR. Xavier Massot i Marti**
22 **CLARIANA, L'ENIGMA D'UN POBLE PETIT. Dolors Carbó**

23 AMB PÈLS I SENYALS

26 RELLIGATS

A LA INTEMPÈRIE

28 **CONVERSA AMB DOLORS LAFITTE**

VIA FORA! Nº 10, primavera del 1986. Publicació per a la gent culturalment activa. En aquest número han col·laborat Carme Castany i Joaquim Vivancos (en el fitxer de recursos tècnics).
VIA FORA! forma part de la Confederació Catalana d'Editors i Premsa Lliure. Edita ENLLAÇ, Promotora de Cultura Popular, Apartat de Correus, 85, Ripollet (el Vallès Occidental), telèfons 691 27 72 i 692 51 83. Imprès als Països Catalans per Copisteria Xaloc, carrer de Concepció Arenal, 261, 08030 Barcelona (el Barcelonès). A.L.B. 13925/1984

LA MEL I LA MERDA

Estem en plena fal·lera de la gastronomia, no hi ha publicació periòdica que no reservi un raconet per parlar dels plaers del paladar. I, a força d'empassar coses més o menys digeribles, Catalunya (és molt senzill: digueu-li com volgueu) se'ns està convertint en el poble amb l'estómac més gros i resistent de tots els pobles que es fan i es defan. Després de les vitamines A, B, C, D... Z i de la mel i el matò, caldrà afegir ràpidament al darrer volum del «Costumari» la *copita y trapicheo*.

Sant Jordi? la Mare de Déu de Montserrat? la *feria de abril* de Barberà del Vallès! i embolica que fa fort. Amb un empelt artificial com aquest, implantat al bell mig de l'àrea més poblada de Catalunya i sense símptomes de rebuig, parlar de cruïlla cultural i maldar per la integració esdevé un fal·làcia inefable.

La legitimitat del record de la comunitat d'origen mitjançant el manteniment de formes culturals autòctones, no justifica en cap moment l'organització d'un tinglado d'aquesta envergadura, atès que pocs (o cap) punts de contacte manté amb la cultura popular andalusa i si, en canvi, amb l'explotació folklòrica d'aquesta. Ni la dictadura (aquella, sabeu?) havia sabut explotar tan bé el folklore d'un poble que s'està buscant un cop a l'any i a mil quilòmetres de casa. I ara resulta que un sentiment andalusista llunyà i nostàlgic remou cel i terra i sembla atreure més gent al carrer que el sant Jordi de pocs dies abans. No es tracta de donar lliçons a ningú, ja se sap que cada casa és un món i que cadascú se sap el seu, però no deixa de ser sorprenent que aquest pretès andalusisme no cristal·litzi en un moviment autònom (nacionalista?), en un projecte sociopolític propi. O aquest sentiment només és mogut per la nostàlgia? Si és així, malament rai, ja que la nostàlgia és mala consellera i fàcilment manipulable amb les intencions més diverses. De fet, no costa gaire intuir obscures raons darrera de les actituds de diferents sectors envers la *feria*, raons que no seran tan obscures si analitzem una mica aquesta actituds.

En primer lloc, ja hem dit que no es tracta d'una mostra autòctona d'enlloc, sinó més aviat d'un producte organitzat semblantment al «pa i circ» on, a més, l'activitat gairebé exclusiva està centrada en el consum sistemàtic, remenant-s'hi grans quantitats de diners en dues línies paral·leles: d'una banda, es donen uns alts nivells de consum de pèssima qualitat, de l'altra, uns nivells irracionals de despeses, tot el qual recau sobre un públic majoritàriament d'una composició social determinada.

Segonament, la «classe política» no s'ha estat de beneir cínicament aquest pandemònium. Efectivament, des dels aliancistes fins els anarquistes, passant per tots els membres de les famílies comunista i nacionalista, i per consellers i ministres de la Generalitat, la *Junta* i el *Gobierno*, s'hi han abraonat com mosques passejant-s'hi ostentosament, alguns fins i tot amb *sombrero cordobés*. Al cap i a la fi, han demostrat un cop més que tira més un vot que una maroma de *barco*, paper fastigós al qual ja ens tenen acostumats. Deu ser més fàcil utilitzar un tinglado així que elaborar un pla d'integració mútua per tal de fer, de tota la realitat sociocultural de Catalunya, un sol poble cohesionat.

Finalment, també cal fer esment de l'actitud dels mitjans de comunicació, els quals han deixar anar repetidament coses tan gruixudes com que la *feria* havia acollit més de tres milions de persones. Un senzill càlcul ens dóna que hi ha passat la meitat de la població de Catalunya! Quins interessos hi ha en fer creure aquesta increïble informació? A qui afavoreix aquest intent encobert de crear una divisió inexistent mitjançant la potenciació d'un element completament estrany a la realitat de casa nostra?

Veient tot això, ens qüestionem fins a quin punt el fenomen del lerrouxisme és cosa del passat i si podem continuar mirant-nos la *feria* amb un il·lús interès etnogràfic o, pitjor, amb un sentiment de pretesa solidaritat internacional.

APRENDRE ANGLÈS AMB UNA COOPERATIVA.

La *Lake School of English* d'Oxford és una cooperativa obrera que pertany als professors que la van fundar l'any 1978; està reconeguda pel British Council. Paral·lelament als cursos d'anglès, l'escola organitza vetllades sobre temes alternatius, cooperatius, etc. Hi ha condicions especials per als estudiants vinculats al sector cooperatiu de països europeus o d'altres regions del planeta. L'edat mínima necessària és de setze anys.

Vet aquí una manera diferent de fer vacances i aprendre la llengua anglesa!

The Lake School of English.
P. O. Box 97.
14 B Park End Street.
OXFORD OX1 1HW England.
Telèfon (865) 72 43 12

TROBADA INTERNACIONAL D'ESTIU DEL I.O.C/M.A.B. A SANT PERE DE RIBES (Garraf)

Del 4 al 13 de juliol, el M.A.B. (Moviment d'Animació de Base) us ofereix la possibilitat d'intercanviar internacionalment les experiències i perspectives per l'autogestió que avui hi ha a Europa.

Si voleu més informació d'aquesta Trobada, escriviu o telefoneu a VIA FORA! o bé adreceu-vos a MAB/IOC, Lazarijstraat, 6, 3500 HASSELT, Belgique.

LES FRERES BRIANÇON: HAUTBOIS DU LANGUEDOC

L'Associació *Música Nostra* de Montpeller ha editat un disc de llarga durada que ben segur interessarà tots els afeccionats a la música tradicional. Es tracta de la reedició d'antics enregistraments discogràfics dels germans Briançon, autèntics mestres de l'*hautbois* languedocià —instrument germà de les nostres gralles i dolçaines— que interpreten masurques, polques, scottisch, músiques de carrer, danses i tonades d'acompanyament de les justes locals. El disc s'acompanya d'un magnífic estudi il·lustrat sobre l'instrument i la trajectòria professional d'aquests músics tradicionals occitans.

Tot plegat, per la mòdica quantitat de seixanta francs més despeses de correus. Les comandes cal adreçar-les a:

Música Nostra
4, Impasse Grimaud.
34000 MONTPELLIER.
Tel. 67 54 56 56 i 67 85 31 32.

FESTIVAL DE DANSA CATALANA A VILABELLA (L'Alt Camp)

Tots els dissabtes a dos quarts d'onze de la nit dels mesos de juliol i agost, se celebrarà a l'hort de l'Abadia de Vilabella, un festival de dansa catalana a càrrec de l'esbart dansaire d'aquesta població. Aquests festivals agrupen danses recollides arreu dels Països Catalans, amb la intenció d'evitar la pèrdua d'aquestes manifestacions artístiques.

Fem una crida a tots els que hi estigueu interessats. Us hi esperem!

II TROBADA DE CANÇÓ I MÚSICA POPULAR CATALANA A VILABELLA (l'Alt Camp)

Si esteu interessats en la recuperació de la música popular del nostre país i voleu evitar la desaparició de certes cançons, poseu-vos en contacte amb la gent que treballa en aquest camp: Acudiu a la II Trobada de cançó i música popular catalana a Vilabella, el dia 18 de juliol a la nit.

Per a més informació, poseu-vos en contacte amb Romà Comamala, carrer del Roser, Vilabella, telèfon (977) 62 02 36, o Jesús Aubiá, raval del Patrocini, 10, Vilabella, telèfon (977) 62 02 98.

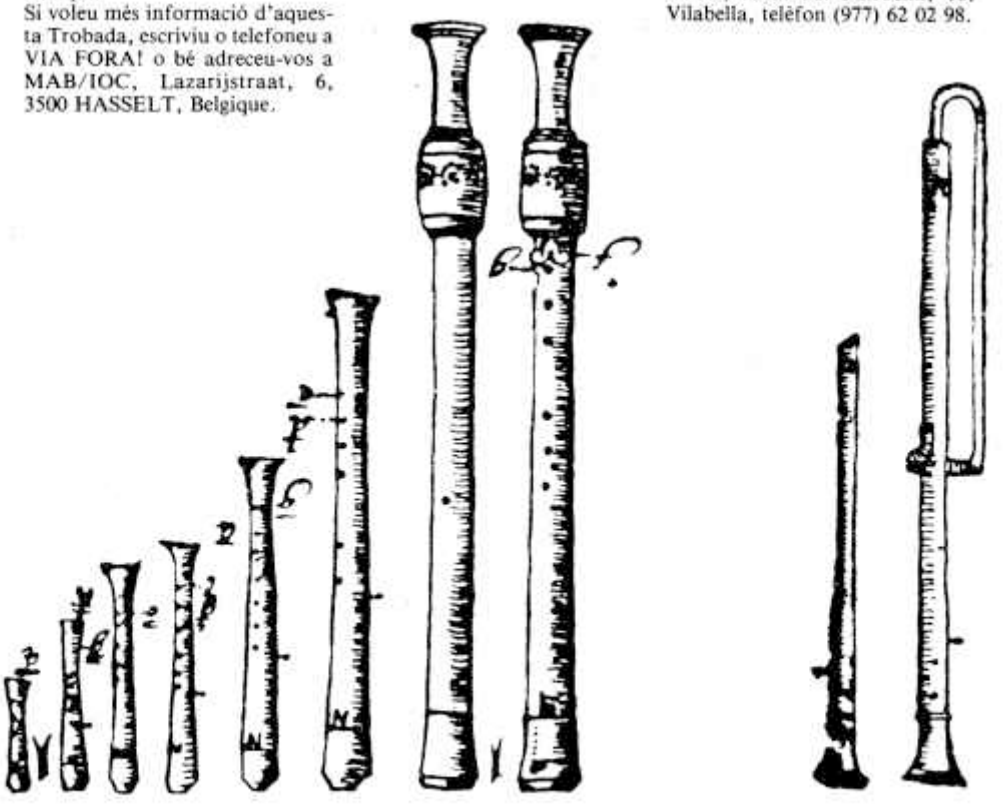

CONCRETAR PAÍS

Isidre Grau

«Sense l'existència de Barcelona, la cultura catalana hauria desaparegut», diuen alguns profetes de mirada enrera. «Barcelona és un fenomen artificial, sense identitat definida», repliquen els que busquen les arrels més genuïnes. I així no ha parat d'embolicar-se la polèmica fins a les darreres formulacions dels filòsofs de nova fornada, quan ens parlen de la Catalunya ciutat.

Mentrestant, assistim a períodes d'exaltació dels valors urbans, com a engranatge potenciador de cultura, al costat del revifament dels trets específics de les comarques... I, covar aquest hipotètic enfrontament, no implica una certa pèrdua de temps i d'esforços? És que no són compatibles ambdues visions? És ben cert que Barcelona fa de magnífic aparador per a tots aquells que s'acosten al país sense tenir idees clares sobre el «fet diferencial» que han anat marcant segles de tradició pròpia. Barcelona s'ofereix com a compendi d'una manera d'ésser i d'unes realitzacions que ens emparenten amb la Mediterrània. Però, com totes les grans ciutats, la seva dinàmica sorgeix del possibilisme, de la hibridació i, sovint, de les mistificacions; tot passat per l'alquímia de la vida diària i d'una xarxa d'influències que no sempre projecta allò que més caldria.

Per tant (i més atenint-se al pluralisme/dispersió vigent), caldrà prendre's el potencial de la metropoli i el substracte bàsic de la resta del país com dues realitats que es complementen, que es necessiten, i que, vulguem o no vulguem veure-ho, continuen avançant i donant sorpreses, amb nosaltres o sense nosaltres...

En literatura, per exemple, la forta empenta dels anys setanta va ser donada des d'una òptica essencialment urbana. La nova generació tenia posats els ulls sobre el moviment estudiantil, la clandestinitat, les fugides nord enllà i les petites revolucions individuals. Ara, sense que s'hagi bandejat la influència urbana, cada vagada hi ha més escriptors que comencen a parlar «des de l'altra cara del país». És l'intent d'explicar l'origen d'unes actituds, d'un tarannà, que de mica en mica ha anat cristal·litzant en la vida col·lectiva.

I aquesta no és pas una reivindicació que haguem hagut de descobrir els literats. La vinguda d'aquesta democràcia tan qüestionada i qüestionable va abonar el camí a totes les diferències, a totes les expressions i durant la darrera dècada han proliferat els grups i grupets a la recerca (i a la revisió crítica) de costums i tradicions. Gent que sempre m'ha semblat amb tremp per destil·lar un pòsit cultural per tal de refondre'l amb els aires del present i projectar-lo cap endavant, cap allà on es llauren les alternatives.

I no parlo de minories amagades a l'ombra. he trobat gent d'aquest estil cada vegada que he seguit les petjades d'ENLLAÇ, abans a Can Rodeja de l'Empordà, ara al Centre Permanent del Penedès. A tot arreu he tingut la reconfortant experiència de veure com urbanícoles i comarquins es confonien en un objectiu tàcit: concretar país.

Isidre Grau; escriptor. Un dels caps del monstre (amb perdó) Ofèlia Dracs, autor d'un bon grapat de novel·les entre les quals hi ha el darrer premi Sant Jordi «Els colors de l'aigua».

1986, ANY DEL SEGON CONGRÉS

Montserrat Casamitjana i Nonell

Vuitanta anys després de la celebració del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana té lloc arreu dels Països Catalans i organitzat des de gairebé totes les institucions públiques i entitats culturals que participen de la cultura institucional, el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

Deixant de banda el fet que no hi ha cap compromís de celebrar un congrés cada vuitanta anys i el fet que congressos d'aquest tipus no se solen fer de cap altra llengua de les anomenades modernes, i per tant, deixant de banda doncs, l'impacte de «cosa anòmala» que produeix la celebració d'aquest II Congrés, cal considerar què es pretén o, si més no, a què respon aquest petit i prudent rebombori institucional a l'entorn de la llengua catalana.

La versió que ens ha arribat del Congrés del 1906 és que fou una celebració científico-patriòtica (els Jocs Florals del XIX eren celebracions literàrio-patriòtiques) gràcies a la qual s'arribà a l'establiment d'una normativa per a la llengua catalana, però aquesta, no només és una versió pobra, que deixa de banda altres efectes que es desfermaren arran del I Congrés, sinó que s'ha arribat a posar en dubte aquesta relació de causa-efecte que hom ha volgut veure entre el I Congrés i la normativització de la llengua catalana.(1)

Seguint en aquesta línia, els mateixos organitzadors han dit: «Així com el Congrés de 1906 va desencadenar tot el procés de la normativització lingüística, el Congrés de 1986 volem que desencadeni en uns llocs i dinamitzi en la totalitat dels seus territoris, el procés d'utilització de la llengua catalana, en tots els seus nivells»(2) és a dir allò que es coneix amb el nom de normalització lingüística.

Aquestes paraules, però, només es poden entendre com una expressió de desig —d'altra banda, un desig força compartit entre la població catalana, els catalans— i no pas de voluntat pràctica de constituir l'última empenta del català.

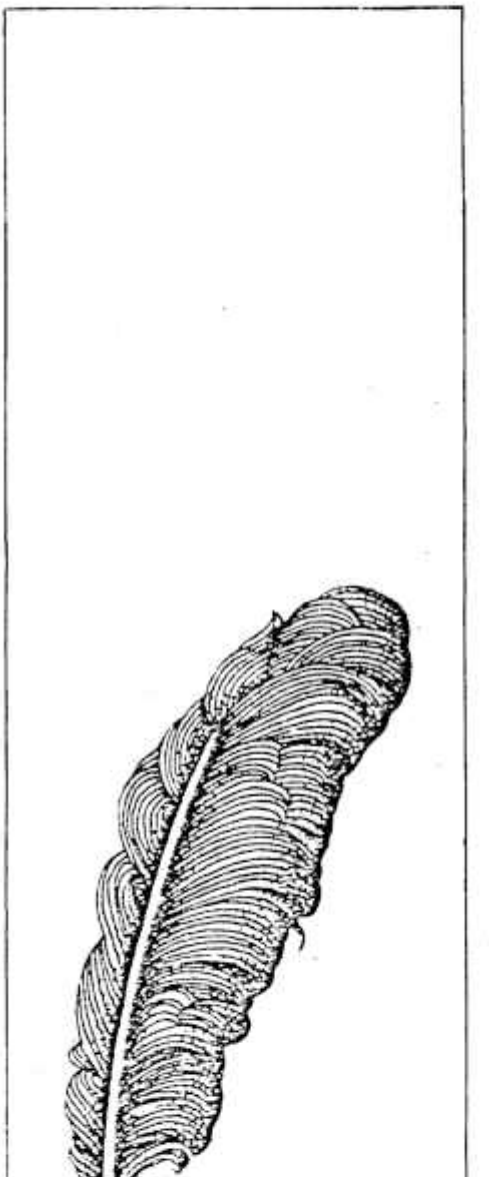

(1) Vegeu sobre aquest tema l'article de la professora Mila Segarra «El Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana» dins la revista *Lluita*. Publicacions d'IPC, núm. 120-121, abril 1986, pp. 29-34. Autora també de la *Història de l'ortografia catalana*, ed. Empúries, Barcelona, 1985 i de la *Història de la normativa catalana*, Enciclopèdia Catalana, «Biblioteca Universitària, 2», Barcelona, 1985.

(2) Del fulletó de presentació i convocatòria a l'I II Congrés.

Actualment podem dir (amb una bona dosi d'optimisme) que l'ús del català en els àmbits formals i públics —administració, mitjans de comunicació, etc.— si bé no gaudeix d'una absoluta normalització, sí que ja ha fet el primer pas cap el que podria ser-ne un procés, i restringit només a una part del territori —la Catalunya Central segons denominació de Josep Guia—; però pel que fa als àmbits formals privats —administració i relació d'empreses, comerços, etc.— i als àmbits informals, l'ús del català es veu, encara ara, francament bandejat davant el castellà. Aquí, la mateixa dosi d'optimisme només permet de parlar d'una certa recuperació de la llengua catalana (efectes de la no-prohibició) però no pas d'una normalització.

Aquest és justament el fet alarmant i que caldria abordar directament a partir de plantejaments seriosos, d'una política lingüística clara i decidida que tingués com a nord la total normalització de la llengua catalana als Països Catalans. Aquí, però, els «obstacles» són múltiples i diversos (encara que hi ha la possibilitat de reduir-los a un parell): la imposada divisió del territori, el no reconeixement oficial del mateix nom de la llengua, la «constitucional obligació» envers el castellà (o espanyol),... i el «depèn de vostè».

El II Congrés Internacional (encara no sé si aquest adjectiu és perquè Nacional voldria dir espanyol o bé perquè hi participen estudiosos de fora dels Països Catalans) no utilitza en cap moment i de manera «oficial» el terme Països Catalans (diuen que hi ha hagut «pressions») i usa el succedani de Països de parla catalana; no ha arribat al carrer per molt que sigui força interessant el coneixent dels milions de parlants que hi ha al món i el poder veure les divisions comarcal i dialectal mentre s'espera l'autobús; no ha arribat a les universitats, llevat dels estudiants de Filologia Catalana que s'han trobat algun dia sense professor a l'aula; i el que és més greu, aquells que l'hem anat a buscar, sigui per interès o per simple curiositat, ens hem trobat amb una imatge de «serenitat»: la situació no és alarmant, però convé fer actes de consciència de tant en tant. Aquesta no és pas la sotragada per a la recta final de la normalització!

El Congrés s'havia presentat com quelcom científic i de sociolingüística. No vull posar en dubte el cientifisme del Congrés (més que una qüestió d'objectivitat, és d'objectius que caldria parlar junt amb la «ciència») però em demano, on són els sociolingüistes i els sociòlegs del Congrés? Què hi fan els defensors de la política lingüística bilingüista investit de científics? Per què no s'ha qüestionat ni per un moment la política bilingüista? I, en definitiva, què aporta aquest Congrés (de nou o bé d'interessant)?

L'actual situació de bilingüisme oficial deixa el català com una llengua innecessària socialment, amb una llengua oficial n'hi ha ben bé prou (encara que alguns parlants tinguin competència en altres llengües), i ara per ara, l'única llengua necessària és l'espanyol, l'altra, és només una llengua tolerada perquè la utilitzin alguns.

Davant d'aquesta realitat sociolingüística, el discurs oficial del Congrés queda ben pobre: és un discurs antropològico-patriòtic que d'una banda intenta disculpar el fet que els catalans volguem defensar la nostra llengua, i de l'altra legitima la política lingüística actual sense qüestionar els problemes i les limitacions que té.

Per acabar, només aclarir una qüestió fonamental: això no vol ser pas una crítica al fet que se celebri el Congrés, només hi ha un error de repartiment de papers i el missatge és clar; ells organitzen congressos, però la normalització lingüística **depèn de vostè**, és a dir, **de nosaltres.**

Montserrat Casamitjana i Nonell és membre dels Grups de Defensa de la Llengua.

PER UN DIÀLEG NACIONAL AMB ELS EXILIATS ECONÒMICS ANDALUSOS A CATALUNYA

Carles Riera i Albert

La recepció d'aquest article ens ha fet adonar que teníem el tema una mica aparcat i la seva lectura ens ha sotragat prou com per escalfar motors. Al proper número de VIA FORA! us direm quatre coses del camí que haurem avançat plegats.

Qualsevol que sia el projecte d'alliberament nacional, ha de partir, entre d'altres factors, d'una anàlisi real de la composició del país, així com del coneixement de les relacions i conflictes entre els seus diferents grups socials. Aquesta anàlisi permetrà prendre consciència de les dinàmiques socials que contribuiran a determinar el procés d'alliberament nacional.

En aquest sentit, si prenem el Principat dels Països Catalans, com a marc de llençament d'aquesta proposta de diàleg nacional, tot i que a mig termini fora desitjable estructurar coordinadament una campanya que abastés el conjunt dels PP.CC. hem de constatar les següents dades:

— l'any 1970, el 38% de la població del Principat corresponia a la immigració. D'aquest percentatge, el 16,45% corresponia a l'exili econòmic andalús.

— a partir de l'any 1975, any en què finalitza la gran ona migratòria cap el Principat, la població immigrada s'estabilitzarà entorn el 40% del total, situant-se la immigració andalusa entorn el 20% del total (aproximadament un milió tres-centes mil persones), sense comptar la població corresponent a 2ª i 3ª generacions, igualment determinats en els processos de confrontació cultural.

— l'any 1975, en les ciutats catalanes de més de 50.000 habitants hi havia una població immigrada de l'ordre del 28,5% fins el 57,1% (entre el 34 i el 78,7% si considerem la població adulta). A la ciutat de Barcelona, el percentatge d'immigració total era del 35% i entre la població adulta del 46,5%*.

— en els darrers anys aquests percentatges han tendit a reduir-se lleugerament degut a l'aparició d'una certa tendència al retorn a les poblacions d'origen.

La història, les dades, i els fets actuals, confirmen que la immigració, i en especial l'exili econòmic andalús, és un factor sociològicament determinant en els processos de transformació de la societat catalana. Aquesta realitat indica la necessitat de fer possible la vertebració de la població immigrada en les dinàmiques d'alliberament nacional.

Avui, en una primera fase d'aquest procés, cal obrir camins de diàleg que condueixin a una coincidència d'idees i interessos en aspectes bàsics, entre la comunitat nacionalista catalana i la comunitat immigrada, prenent com a referència d'aquesta, per la seva especial incidència, la comunitat andalusa a Catalunya... Aquest diàleg, en el terreny teòric, cal que s'inicii amb els nacionalistes andalusos residents a Catalunya, per la seva natural predisposició a comprendre el fet nacional català. Tot seguit, caldrà que el diàleg s'estengui, per la pràctica, al conjunt de la immigració andalusa.

Aquest diàleg haurà de superar els tòpics que, bé l'espanyolisme, bé el catalanisme conservador, han utilitzat fins ara en el tractament de la problemàtica de la immigració a casa nostra. Això vol dir superar tant la idea de la contraposició d'interessos entre immigració i nacionalisme, com la idea d'una integració diluïda, que no contempla un diàleg cultural en profunditat ni una participació realment activa de la immigració en els processos de transformació de la societat catalana en una perspectiva d'alliberament.

L'una fruit del centralisme espanyolista, i l'altra fruit de l'ambigüitat derivada d'una política de transició entre la valoració de la immigració com a mà d'obra barata desitjable per als processos d'expansió industrial, i una política de contenció d'un col·lectiu amb personalitat pròpia, i amb una funció limitativa de l'expansió política del catalanisme conservador.

Així mateix, aquest diàleg haurà de redefinir el propi concepte d'integració. No és cert que el problema de la immigració estigui ja tancat a partir del concepte de què català és tot aquell qui viu i treballa a Catalunya. En primer lloc, en el marc d'un procés d'alliberament que ha de passar per una necessària ruptura amb l'actual Estat, la qüestió de les identitats nacionals requereix concepcions

molt més dinàmiques. Així, la definició abans citada pot no passar d'una afirmació d'identitat geogràfica i social genèrica i estàtica. En segon lloc caldrà avançar cap a nocions referides al marc geogràfic real de la catalanitat: els Països Catalans.

En un procés d'alliberament en què les opcions polítiques d'espanyolitat i catalanitat esdevindran contraposades, ens caldrà definir la catalanitat i, per tant, els processos d'integració, en relació a nocions dinàmiques basades en l'exercici d'una ciutadania respectuosa i participativa dels processos de construcció d'una realitat nacional alliberada.

En els Països Catalans, territori definit històricament pel seu caràcter de zona de pas i de convivència i síntesi de diferents cultures, tant propi d'un poble mediterrani, la realització d'un projecte d'alliberament nacional haurà de reposar sobre la base del diàleg entre les diferents comunitats culturals que conviuen en el territori català. Per tal que aquest procés sigui possible cal que cada comunitat reprengui el fil de la seva pròpia identitat i de la seva originalitat cultural, amb la voluntat d'aportar-la en la construcció de la catalanitat. En contraposició a aquest diàleg creatiu apareix la idea d'espanyolitat com a falsa identitat basada en l'alienació en la cultura del poder, que practica el centralisme i l'homogeneització cultural com a estratègia de domini. En els Països Catalans, l'alliberament passarà necessàriament per la ruptura política amb l'actual Estat i per l'obertura en el seu si d'un diàleg cultural de síntesi.

La llengua vehicular d'aquest procés d'alliberament cal que sigui, progressivament, la llengua pròpia dels Països Catalans: el català. El bilingüisme és un fenomen inestable en què finalment acaba imposant-se l'ús d'una llengua sobre l'altra. En aquest sentit el diàleg cultural de síntesi abans esmentat, haurà d'afirmar el paper de la llengua catalana com a llengua pròpia i única dels Països Catalans, en tant que patrimoni fonamental de la catalanitat. Aquesta afirmació haurà de conjuminar el seu caràcter irrenunciable en els àmbits públic i de l'ensenyament, amb el respecte a la lliure opció lingüística en l'àmbit privat.

De fet en relació a les afirmacions fins ara realitzades cal matisar dos aspectes importants: d'una banda el diàleg proposat haurà de ser plantejat a diferents nivells en funció de la diversitat de formes i situacions en què es viu la catalanitat per part de la immigració, i haurà de ser concebut en relació al conjunt de les generacions filles de la immigració, que en molts casos pateixen també les conseqüències d'una confrontació cultural no resolta entre la cultura familiar d'origen i la cultura ambiental dominada per la contraposició entre una crida a l'espanyolitat alienant i una crida a una catalanitat encara no ben definida. D'altra banda cal veure que la problemàtica de la identitat no afecta només la comunitat immigrada sinó que afecta d'igual manera la comunitat catalana d'origen, en el si de la qual cal dur a terme també un treball d'afirmació i a l'hora d'obertura a la convivència amb les altres comunitats.

Aquest diàleg nacional, per als nacionalistes catalans, haurà d'implicar l'assoliment de la consciència de què el catalanisme alliberador iniciarà el seu avenç definitiu en la mesura en què arribi al conjunt de la població catalana, inclosa la immigració, així com la disposició a les necessàries transformacions socials per tal que la immigració pugui assolir la ciutadania catalana en un pla d'igualtat, i el desenvolupament d'una consciència solidària i activa amb la causa del problema de la immigració: la crisi socioeconòmica del seu territori d'origen. Per a la comunitat immigrada, suposarà la possibilitat de reprendre la pròpia identitat orientant-la a una convivència constructiva i no manipulada per l'espanyolisme anticatalà.

En el marc d'aquest diàleg, el nacionalisme alliberador i la immigració hauran d'abordar conjuntament l'exigència i reivindicació de les transformacions socials necessàries per tal que la comunitat immigrada pugui adquirir una ciutadania catalana digna. Això significa treballar per la construcció d'alternatives al desarrelament cultural de la immigració així com a l'especial incidència de la crisi econòmica en aquest col·lectiu: alta incidència de desocupació i situacions de marginació.

En definitiva es tracta de la corresponsabilització col·lectiva de convertir la societat catalana en un espai social en què cada comunitat pugui aprofundir en les pròpies arrels culturals tot contribuint a la construcció d'una nova cultura alliberadora de síntesi.

La immigració haurà de veure en el nacionalisme alliberador una alternativa i una solució a la seva problemàtica d'identitat i a les seves necessitats, respectivament, i el nacionalisme català haurà d'aprendre a adreçar-se als immigrats andalusos en tant que tals i no en tant que espanyols, i com a comunitat amb la qual cal establir necessàriament un acord de col·laboració cultural i política.

És sobre la base de la creació d'aquesta coincidència d'interessos que la immigració deixarà de ser una problemàtica en els Països Catalans, per a esdevenir una font d'enriquiment cultural i un factor positiu en el procés d'alliberament nacional.

Carles Riera i Albert és membre de la Crida.

Els dies 15, 16 i 17 de gener d'aquest any, es va celebrar a Barcelona, organitzades pel seu Ajuntament, unes jornades —obertes a tot l'Estat— amb el nom de «Miralls i Murs, els espais comunitaris per a la cultura».
Ens han arribat aquestes dues opinions que, com veureu, es fan costat mútuament en afirmar que una política cultural que serveixi per dinamitzar la societat ha d'oblidar els grans muntatges i ha d'acceptar la dissidència.
Els favorables a la «mirallada» no ens han fet arribar les seves valoracions; o potser només publiquen les seves opinions en periòdics d'àmbit peninsular?

MOLTS MIRALLS I MÉS MURS

Wenceslau Soler i Serra

Dos mesos abans de la convocatòria de *Miralls i murs, els espais comunitaris per a la cultura*, segons la Directora de Serveis de Centres Cívics, l'encontre havia de servir per obrir un diàleg entre les associacions, els centres cívics i els seus usuaris, per tal d'estudiar la utilitat dels espais comunitaris per a la cultura a l'any 2000.
Desconeixem el que va passar, però l'orientació va ésser tota una altra. De cop i volta es va transformar en un col·loqui amb diferents experiències de tot l'Estat. Per tant, amb l'absència de l'associacionisme i dels usuaris.
En realitat, ha estat un rellançament propagandístic dels Centres Cívics a Barcelona, sense posar-los en discussió.
Cal destacar l'incompliment de la programació prevista. Un cinquanta per cent de les persones de l'estranger anunciades van fallar, així com un vint-i-cinc per cent de les d'aquí.
L'assistència ha estat més aviat migrada; unes cent cinquanta persones inscrites de tot l'estat i alguna de Catalunya i, totes elles, funcionàries de les diferents administracions. La causa d'aquesta escassa assistència i de l'absència de persones vinculades al món associatiu, es pot atribuir al fet d'haver convocat les jornades en dies feiners.
Tot i la poca assistència, la presència massiva de persones de tot l'estat va relegar la llengua catalana a una presència simbòlica: «Bon dia, moltes gràcies, etc.». Les poques intervencions en català van provocar protestes dels que no eren de parla catalana. No sabem si la lliçó haurà servit d'alguna cosa. Caldria, però, que els responsables de l'organització fessin un esforç per superar l'estadi provincialista en què es troben. Si convoquen persones de tot l'Estat a un col·loqui, s'havia d'haver previst un servei de traducció simultània per tal d'atendre els convocats i no caure en situacions de dependència que crèiem superades. Una vegada més, els organitzadors han deixat escapar una bona ocasió per explicar didàcticament la nostra realitat cultural a les persones assistents.
Analitzant el programa de treball, podem dir que estava dividit en dos grans apartats:
— Al matí: Experiències concretes de centres de diferents localitats de l'estat. Aquest apartat no tenia cap interès; es tractava d'experiència que, per a cada ponent, la seva era la més important.
— A la tarda: Taules de treball en grups reduïts sobre temes d'infrastructura cultural. Arquitectura, equipaments, oferta cultural. Era un xic més interessant, sense aportar, però, res de nou en el panorama dels Centres Cívics.

Wenceslau Soler, iniciador (i encara aguanta!) de l'aventura Enllaç. El podeu trobar els vespres a telèfon 691 27 72.

TOT PARLANT DE PARETS I ESPILLS

Manel Ollé

Fa goig de veure-ho tot tan ben posadet, tot tan polit, tan bonic, fa goig, oi? A cada sala un equip de veus de puta mare, amb dos o tres micros; de «videius» n'hi ha tants com vulguis; de projectors de «diapos» també; i les carpetes! que maques que són les carpetes (deuen haver costat un ull de la cara) grises, de plàstic, «moelnas a tope» i cadascuna amb el cartellet: «Espills i Parets», i ben plenes de paperots. Tot plegat fa cara de ser una cosa important i d'aquelles ocasions que s'han de dir coses serioses, i és que l'Ajuntament quan s'hi posa, s'hi posa de debò! I en aquesta ocasió no li venia de cinc duros, o això és el que sembla. És clar que el tema és important; es parla de la Cultura, o bé Kultura o potser cultura, com vulgueu, com us sembli més *modern* que d'això es tracta. Però ben mirat, com és que ara es despengen per aquí i els agafa per parlar d'aquestes coses? perquè els estimats i mai prou ben ponderats centres cívics han fet tres anys, tres i es creu que ja és hora de fer balanç; però, no us penséssiu, d'això res! Tot s'ha quedat en una ocasió perduda, perquè les quatre coses assenyades que s'hagin pogut dir no crec que puguin tenir cap transcendència fora de les parets de la sala en què s'hagin dit.

El tinglado era el següent: omplir el local de funcionaris o personal contractat per l'ajuntament, de tècnics i animadors professionals de tota mena i explicar-los coses maques i dir-los «lo» bons que són els que manen; tot això calia fer-ho cridant perquè ho sentissin els de fora, sobretot això: *que ho sentissin els de fora*. Jo, la veritat, m'hi sentia com una cabra en un garatge, però és clar, és que jo ja tenia d'entrada el carnet d'intrús, ja que hi anava com a representant d'una «entitat privada» (aquesta és l'etiqueta que s'ha inventat l'ajuntament per titllar de dolent el que no encaixi en el seu patró).

Vaig sentir com la gent parlava d'eficàcia, de gestió eficaç, de fer les coses ben fetes, de produir cultura de qualitat (divertida l'expressió, oi?) etc., però ningú sabia contestar *per a què* tot això, per aconseguir què? perquè la cultura és com un medicament, no es tracta de prendre-te'l només, és que després això fa efecte i en aquest cas, el de la cultura té uns efectes íntims en la persona, en el medi, en la vida quotidiana i per tant en la col·lectivitat, i jo em temo que això ho saben prou bé els qui remenen les cireres, el que passa és que no es pot dir, perquè sinó potser la gent (així, sense més) ens podríem emprenyar. Qualsevol model cultural porta implícita una ideologia i incideix en la col·lectivitat en un sentit determinat. I en aquesta ocasió es tractava de fer propaganda del model que s'ha inventat l'ajuntament de Barcelona. Un model pràctic (per a ells), totalment controlable, asséptic, on s'hi poden aplicar conceptes de marqueting per saber-ne els resultats. Jo el qualificaria de jacobí, amb totes les connotacions pejoratives de la paraula.

Hi ha una expressió que vaig entir d'un company que no era de la colla dels de dalt que crec que val la pena de reproduir, va dir: «Se pretende ajardinar la cultura, como un jardín francés con los parterres bien recortados y cada flor en su sitio» i és evident, així és impossible, no neixen iniciatives posant-hi una cotilla; per començar alguna cosa que valgui la pena s'ha d'anar en pilotes o en sabatilles.

Una política cultural que serveixi per dinamitzar la societat ha d'oblidar els grans muntatges i acceptar la dissidència.

Manel Ollé forma part de l'Ateneu «La Flor de Maig», del Poble Nou.

LE CUN DU LARZAC

Quartet d'Alexandria

Per a nosaltres, el CUN va ser el focus de Larzac, el far que ens va fer apropar i ens va permetre descobrir intensament i extensa la història i la realitat actual del pla.
Per això i pels punts de contacte que pot tenir amb el Centre Permanent de Cultura Popular, li dediquem una especial atenció, convençuts de l'interès que pot suscitar una visita, integrant-se a les activitats que s'hi porten a terme.
Fet i debatut, hem vist que una bona manera de fer cinc cèntims del CUN és, simplement, mostrar (degudament traduïts, és clar) diferents fragments dels opuscles informatius que els mateixos animateurs *de la casa ofereixen. Aquí els teniu, junt amb un petit resum de les activitats fetes l'any '85, com a mostra del que es cou per aquelles terres.*

RECERQUES I TROBADES PER A UNA ALTRA DEFENSA

Els animadors del CUN cerquen i posen en pràctica solucions realistes per promoure noves relacions socials i assegurar-ne la defensa: «Viure altrament» significa per a ells una vida comunitària per tal d'afavorir un equilibri entre vida individual i col·lectiva, la no-violència per desenvolupar un combat polític eficaç, l'autogestió per repartir millor el poder i assumir les responsabilitats, la defensa de l'entorn, valorar les energies renovables i una certa simplicitat de vida per desenvolupar relacions més justes amb el Tercer Món. Així, el CUN pot fer de testimoni d'aquesta preocupació general: una casa-dormitori està construïda amb bales de palla, plaques solars alimenten amb aigua calenta les dutxes del centre d'acolliment, un molí de vent bombeja l'aigua des de les cisternes que recullen la de la pluja, el reciclatge dels desperdicis així com també la valoració dels subproductes agrícoles permeten sensibles estalvis, bo i respectant les normes sanitàries i de seguretat en vigor. Tots aquests són elements d'una recerca que no es limita pas a l'únic terreny dels llibres. Aquesta recerca és en ella mateixa un dels aspectes de la formació perquè posa en acció unes realitzacions concretes. Ja que aquesta formació, que comença amb l'experimentació d'un nou modus de vida, es recolza no només sobre la resistència excepcional dels habitants de Larzac durant deu anys, sinó també sobre nombrosos exemples històrics de tots els continents. Aborda tots els temes actuals de manera original i la pedagogia utilitzada en les sessions manifesta un desig de coherència entre els temes tractats i les eines pedagògiques utilitzades.

Quan generalment les recerques sobre la defensa es limiten a treballs sobre la guerra i els seus mitjans militars, el CUN vol promoure una recerca sobre tots els aspectes de la defensa (eines de treball, plans de vida, salut, etc.). Es tracta, al cap i a la fi, de descobrir com hom pot «civilitzar la defensa» en lloc de militaritzar la societat. Per això, el CUN rep unes setanta revistes i diaris, constitueix progressivament una biblioteca (dues mil obres) i una documentació (cinc-cents dossiers) que en fan un conjunt únic en el seu gènere.
Començada l'agost del 1977, sense permís per construir perquè es trobava al cor del perímetre d'extensió del camp militar, la construcció del centre d'acollida fou condemnada a la demolició el maig de 1978 (sentència no executada). Represa el març del 1981, aquesta construcció (i els seus annexos) és l'obra dels habitants de Larzac, dels animadors del CUN i de molts voluntaris, permanents o passatgers. Està finançada per tots aquells que desitgen adquirir una o diverses parts (300F. el 1984) de la Societat Civil Immobiliària del CUN.
Per a l'acolliment de l'estiu, el CUN està equipat amb un terreny de càmping d'una estrella. Una botiga de llibreria i productes locals és oberta tot l'any (venda per correspondència).

DIFERENTS ACTIVITATS

ESSIONS
Entorn d'un tema, la reflexió es construeix a partir de l'experiència dels participants, d'una banda, i de la intervenció de persones competents i de l'ús de documents (textos, films, bandes sonores, etc.) de l'altra. S'es-

pera una participació activa de totes i de tots, per fer l'aprenentatge a partir d'una gestió i d'una reflexió col·lectives.

CAMPS DE TREBALL

El camp de construcció del centre d'acolliment (i els seus annexos) funciona tot l'any. Tothom que desitgi participar-hi (una setmana com a mínim) haurà d'inscriure's. Igual que a les sessions, les inscripcions seran acceptades segons les places disponibles.

SESSIONS D'ESBARJO

El temps d'estada estarà dedicat, d'una banda a la reflexió entorn del tema anunciat, i d'altra a activitats lliures, proposades o no pel CUN.

VACANCES

Les persones que desitgen aprofitar l'estructura d'acolliment del CUN sense participar a les sessions o als camps (per prendre's alguns dies de reflexió sobre Larzac, utilitzar la biblioteca, etc.) seran admesos a pensió completa. Les inscripcions seran acceptades també segons les places disponibles.

EXCURSIONS

Al llarg d'un itinerari, descobrir les múltiples facetes d'un país: des de les possibilitats del seu sòl (arqueologia, flora) fins a la seva realitat actual (població, economia), passant per la seva història i la seva cultura (arquitectura, tradicions, etc.). Allotjament en refugis, cledes o al ras...

CONDICIONS D'ACOLLIMENT

L'acolliment de persones inscrites a les activitats del CUN es fa de manera que els permeti descobrir una altra manera de viure que té en compte les necessitats de la via quotidiana i les exigències d'una recerca per una societat més equitativa amb ella mateixa i en les seves relacions amb el Tercer Món.

Situat al cor de l'ex-projecte d'extensió del camp militar, el CUN de Larzac és, encara, per la seva instal·lació i el seu equipament, testimoni d'aquesta lluita.

Els edificis del centre d'acollida no estan pas acabats, els dormitoris estan instal·lats en tendes de campanya (de 3 a 10 matalassos per tenda, amb o sense llit). Un gran càmping ple de pins permet a qui ho desitgi plantar la seva tenda. És recomanable que cadascú porti sac de dormir i roba calenta per la nit (el CUN està situat a 800 m. d'altitud!), una llanterna així com també un barret per al sol!). S'espera una participació activa per part de totes i de tots en els treballs domèstics (rentar plats, neteja, manteniment,...). Hi ha organitzada una guarderia per als infants i una àrea de jocs a llur disposició. A uns 10 km. hi ha un riu, el Dourbie, per poder-se banyar. Els gossos no són admesos, però poden ser guardats en una gossera prop del CUN.

Una fitxa de presentació de les activitats escollides serà enviada als inscrits per precisar-ne el contingut i invitar a una lectura de textos preparatoris.

* * *

Per tal d'aclarir una mica més la funció que acompleix el CUN, heus ací els temes de les sessions realitzades al llarg de l'any '85:

— Objecció de consciència
— Animació de grups i pedagogia de la conscienciació
— Vida associativa i alternatives econòmiques
— Economia i violència
— Energies renovables i tecnologies adequades
— Educació i no-violència
— El CUN, una experiència no-violenta
— Larzac, un exemple de resistència popular no-violenta
— Aïkido, no-violència i autodefensa
— Llibertat i seguretat
— Els cristians i la desobediència civil
— Lluites de dones, lluites per la pau
— Larzac-Fulda Gap, resistència a la militarització

El **Quartet d'Alexandria**, ultra la recomanable novel·la d'en Durrell, és un nivol de cotó fluix que respon als noms de Carles, Jaume, Milagros i Roser.

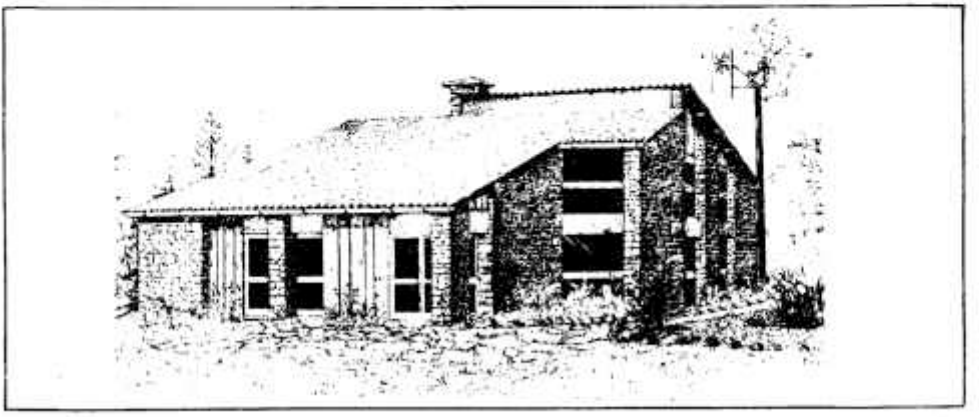

THE ALBANY EMPIRE

Eduard Miralles

El passat mes de gener va venir a Barcelona Colin HICKS, director artístic de The Albany Empire de Londres, per tal de participar en un col·loqui sobre espais comunitaris per a la cultura. The Albany Empire *és, potser, un dels rarissims cops que teòrics, animadors professionals i moviments de base s'avenen a qualificar unànimement d'experiència modèlica de centre cultural gestionat per una entitat civil amb finançament parcialment públic, i plantejaments radicalment progressistes. El cas és que, de* The Albany Empire, *Europa en va plena, i hem cregut que val la pena descriure les característiques d'aquesta experiència britànica ara que, a casa nostra, el tema dels casals de cultura i els centres cívics és un dels que fa bullir l'olla del debat cultural més punyent.*

LA HISTÒRIA EXTERNA DE «THE ALBANY EMPIRE»

The Albany Epire fou creat l'any 1970 i és el primer vestigi d'aquesta mena de centres al seu país. Fins l'any 1981 va funcionar en un enorme edifici victorià, a un quart d'hora del pont de Waterloo en automòbil. És en aquest any que el centre es trasllada a un edifici de nova planta, ben a prop de l'antic, la primera pedra del qual fou col·locada pel Príncep de Gales —coses dels britànics!—. El nou Albany —inaugurat per la inefable Lady Di!— és un edifici de 3.546 metres quadrats que participa de moltes de les característiques dels equipaments sòcioculturals convencionals: un auditori de 450 localitats, dues sales de 60 i 100 localitats, dos bars, un cafè amb 100 places, sales d'assaig, sis tallers, un *parquing* per a nens menors de cinc anys, un jardí, un taller de vídeo amb espais d'edició, projecció i venda, etc. *The Albany Empire*, tanmateix, també presenta quelcom ben poc convencional en aquesta mena de centres: un espai exterior amb deu botigues per a la *venda* de projectes de desenvolupament comunitari.

Te Albany Empire està gestionat per una associació no lucrativa, composta de deu membres, *The Combination Ltd.*, la qual cosa li permet nodrir-se de fons públics i privats. De fet, el pressupost anual del centre —enguany ascendeix a 900.000 lliures esterlines, uns 190 milions de pessetes!— és cobert, a parts iguals, per subvencions de l'administració pública (Greater London Council, Inner London Education Authority, Arts Council of Great Britain, etc.) donatius de fundacions i persones particulars i la pròpia recaptació d'ingressos d'activitats, bar, etc.

És un centre amb una plantilla de quaranta professionals permanents entre els responsables dels serveis generals i els responsables dels perojectes específics que veurem més endavant. A més, a més, durant tot l'any, hi ha un cert nombre d'*artistes residents* encarregats del gruix bàsic de producció pròpia del centre. També hi col·laboren, en períodes més breus, nombrosos artistes, escriptors, coreògrafs, músics, etc.

A través d'un amplíssim repertori d'activitats —algunes tan convencionals com música, teatre, dansa, ràdio, premsa local, cinema, tallers, gimnàstica, etc; d'altres tan sorprenents per a nosaltres com la boxa— integrades en un programa d'aprenentatge i participació es pretén, fonamentalment, implicar en el procés creatiu els joves que normalment són indiferents al món de les arts.

Aquestes activitats van dirigides, sobretot, a la comunitat més immediata; cal destacar que *The Albany Empire* està ubicat en un entorn amb un gran nombre d'immigrants provinents d'altres ètnies. La programació d'activitats tendeix, doncs, a reflectir aquesta diversitat ètnica, tot potenciant la integració en la comunitat dels nous veïns. Altres activitats, per les seves característiques, tenen un abast més elevat: les àrees més properes del gran Londres —Lewisham i Greenwich— o, fins i tot, tota la regió.

ELS CRITERIS D'ACTUACIÓ DES DE *THE ALBANY EMPIRE*

Tot el que hem vist aquí, s'assembla poc o molt al que pot ser un centre cultural públic o privat qualsevol. Allò que defineix una manera de fer ben particular és la ideologia del grup gestor del centre. «*The Combination* —segons llurs pròpies paraules— *és una eina de cultura popular a l'abast de grups de qualsevol edat socialment, creativament o*

culturalment poc desenvolupats». En un feliç joc de paraules *«Animació* —recreació— *significa, per a nosaltres, la reconstrucció* —re-creation— *de la nostra pròpia comunitat. Estem per una política d'igualtat d'oportunitats per a tothom, sense distinció de raça, sexe, origen o capacitat. Per un suport actiu als artistes negres i d'altres cultures. El nostre criteri és potenciar l'us de* The Albany Empire *com a espai àmpliament obert a les arts i el lleure per als joves, presentant i potenciant nous treballs, cercant noves audiències i nous participants»*.

Ultra les activitats esporàdiques, aquest ideari es tradueix en cinc projectes específics que constitueixen la columna vertebral de *The Albany Empire*.

1. THE BASEMENT YOUTH ARTS PROJECT

Es tracta d'un centre juvenil de recursos artístics que facilita el desenvolupament d'activitats d'art, com a resposta a les necessitats del món d'avui: tècniques, assessorament i oportunitats. Els tres treballadors permanents del projecte creen un vehicle articulat d'expressió que informa i, alhora, provoca.

2. SECOND WAVE YOUNG WOMEN'S ARTS PROJECT

A càrrec de dos professionals, és un dels projectes més floreixents del centre. Neix de la demanda de recursos per part de dones joves, blanques i negres, del veïnat. Forneix un programa molt accessible, en el qual poden intercanviar experiències, assimilar consells i tècniques d'expressió. El projecte fa possible una plataforma per al treball artístic produït i desenvolupat per dones joves.

3. CO-OPEPYS OUTREACH PROJECT

Treballa amb els veïns d'àrees superpoblades de recent creació, utilitzant un ampli repertori de recursos artístics canalitzats per les quatre persones responsables del projecte, dirigit a cobrir tota mena d'activitats artístiques i de lleure, desenvolupant un sentiment comunitari i fent possible que els diversos grups treballin i actuïn plegats, en un clima festiu d'experimentació i ajut mutu.

4. HALF PRICE THEATRE

És un projecte de teatre jove que comprèn seminaris, tallers de tècniques concretes, representacions d'estudi, etc. La factura del projecte tendeix a potenciar la vessant lúdica, que no demana una conducta excessivament formal ni disciplinada per part de la concurrència. S'estudia un bon nombre d'estils dramàtics, improvisacions col·lectives, etc.

5. LEWISHAM ACADEMY OF MUSIC

És tracta d'un projecte musical poc acadèmic d'ensenyament d'instruments i tècniques musicals a baix preu, en una atmosfera no competitiva ni comercial, tot tractant d'estimular i potenciar expansivament els centres d'interès de la gent jove.

A manera de cloenda, cal notar que el treball de *The Albany Empire* basat en la conjunció d'activitats artístiques i desenvolupament comunitari, amb una clara vocació de potenciament integrador de les minories ètniques i els grups oprimits residents a la ciutat de Londres, pel seu caire d'entitat civil amb vocació pública progressista, ha esdevingut obligat punt de referència en el debat sobre la cultura del nostre temps.

Per a qualsevol contacte amb *The Albany Empire* cal dirigir-se a:

Colin HICKS-Artistic Director.
«THE ALBANY EMPIRE»
Douglas way.
LONDON, SE8 4AG
Telèfon 01-691 80 16.

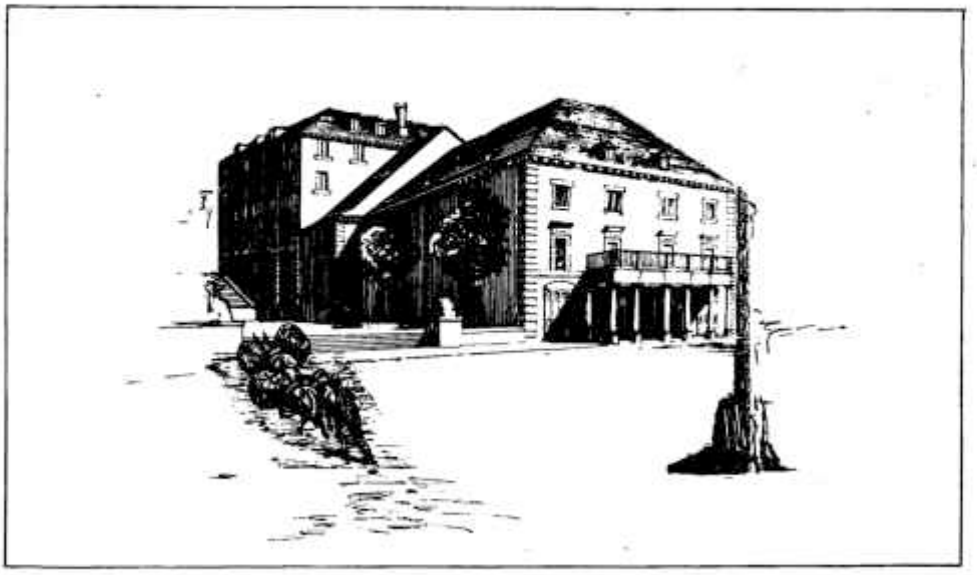

I.E.P.A.L.A.: MITES I CONTRAMITES DE LA PROBLEMÀTICA DE LA FAM

Els darrers dies del passat mes de febrer se celebrà a Madrid la Conferència Internacional «La fam al món», convocada per la UCCI (Unió de Ciutats Capitals Iberoamericanes). La proposta, inspirada per l'Enrique Tierno Galbán, que va morir pocs dies abans de la conferència, congregà uns tres-cents alts dignataris representants de ciutats d'arreu del món amb l'objectiu d'engegar una xarxa de solidaritat del moviment de ciutats envers els països subdesenvolupats. D'altra banda, hi prengueren part una trentena d'organitzacions no governamentals que treballen en projectes de cooperació amb el tercer món.

De fet, la conferència no va saber eixir dels llocs comuns habituals. Primerament, la manca de definició del problema de la pobresa i la fam com a indici de desigualtats socials i polítiques. En segon lloc, la ja vella polèmica entorn de la conveniència de donar peix o ensenyar a pescar. Val la pena remarcar que, entre l'assistencialisme i la demagògia, hi ha a tot el món una sèrie d'organitzacions no governamentals que es plantegen la lluita contra la fam des de postures alternatives i progressistes. Són iniciatives encara poc conegudes a casa nostra, ja que el panorama local d'organitzacions no governamentals es veu gairebé saturat per la presència d'entitats benèfico-assistencials del tipus Creu Roja, Unicef o Mans Unides. Per entendre's, la mena d'organitzacions de què parlem respondrien més aviat a les iniciatives del tipus Crida a la Solidaritat o Sindicat d'Obrers del Camp d'Andalusia.

L'IEPALA —Institut d'Estudis Polítics per Amèrica Llatina i Àfrica— és un d'aquests rars exemples peninsulars de grups dedicats a l'estudi i elaboració de projectes alternatius i progressistes d'ajut als països subdesenvolupats. És un grup reduït i poc conegut, encara que ja ha engegat un bon nombre de projectes de cooperació. Seguidament oferim un resum de la comunicació que l'IEPALA va presentar a la Conferència de Madrid, ja que constitueix una crítica molt lúcida als tòpics i llocs comuns que hom fa servir en parlar del problema de la fam al món.

És urgent començar a aclarir un seguit d'afirmacions errònies —si més no equívoques— que ja fa temps pretenen explicar (o justificar) els motius o la lògica interna de la fam. Tractarem, tot seguit, de resumir les que són més flagrants per la seva concepció interessada i manipuladora.

LA CAUSA DE LA FAM RAU EN L'ESCASSETAT D'ALIMENTS I DE TERRES PRODUCTIVES

Si consideràvem les disponibilitats alimentàries globals, fàcilment deduiríem l'existència d'aliments suficients per a tothom. Podríem, fins i tot, afirmar que bona part dels recursos necessaris per a la producció d'aliments no s'aprofiten a molts indrets del planeta. A la terra es produeix una quantitat de grans suficient per tal de proporcionar les proteïnes necessàries a tots els animals del món i, a més a més, un mínim de tres mil calories diàries. Malgrat l'existència de recursos, el cert és que són subutilitzats o malmenats a fi d'atendre una sèrie de demandes particulars de capes poblacionals que ja es troben alimentàriament satisfetes.

Només un 44% de la terra cultivable existent és, de fet, terra sotmesa al cultiu. El nivell mitjà de rendiment per hectàrea —quant al cultiu de grans als països subdesenvolupats— representa menys de la meitat del nivell que s'assoleix als països industrialitzats. Bona part de la terra que només es cultiva un cop l'any pot proporcionar dues o més collites anuals. Sovint, els obstacles que imposibiliten una producció més àmplia no són físics, sinó socials. En la major part dels països amb fam un petit nombre de grans terratinents controla la pràctica totalitat de les terres; com que, per a ells, la terra és més una inversió que no pas una font d'aprovisionament alimentari, posseeixen superfícies considerables sense cultivar.

«HI HA EXCÉS DE POBLACIÓ ENFRONT DEL REDUÏT VENTALL DE RECURSOS AGRÍCOLES DISPONIBLES»

La gravetat del problema de la fam té molt poc a veure amb la quantitat d'aliments produïts per persona, sobretot a causa del fet que els aliments es compren i es venen al si de societats que presenten grandíssimes desi-

gipsografia

Gipsografia, en grec, significa escriptura amb guix.

MATERIAL:
- Planxa de guix de 2 o 3 cm. de gruix
- Retolador
- Punxó
- Colors a la témpera
- Rodets
- Planxa de vidre o fórmica per barrejar el color
- Paper

gipsografia

UTILITZACIÓ:
Amb un retolador negre ressaltarem el dibuix sobre la planxa de guix. Posteriorment resseguirem el dibuix amb un punxó, fent una incisió d'un a dos cm. Un cop tretes les restes de guix causades per la incisió, passarem el rodet amb color per damunt de la planxa dibuixada. Col·locarem el paper i, amb un altre rodet net pressionarem. D'aquesta manera obtindrem la impressió en blanc del dibuix amb fons de color.
Aquesta tècnica també pot fer-se amb fang; en aquest cas es farà la incisió abans que el fang estigui totalment endurit.

Sobre aquest fons de cera executem el dibuix amb força colors i de forma uniforme. Una vegada feta la pintura hi col·loquem un paper blanc al damunt i hi passem la planxa a una temperatura mitjana. El dibuix a la cera quedarà reproduït en el paper amb una tonalitat diferent.

Monotipus amb tinta tipogràfica o de ciclostil
Consisteix a estendre en la planxa una capa de tinta amb un rodet. Amb el mànec del pinzell i similar executem un dibuix sobre la tinta. El dibuix quedarà format pels sòls blancs que l'instrument haurà deixat sobre la tinta. Una vegada fet el dibuix, col·loquem un paper a sobre, pressionem i obtenim la reproducció.

Tanqueu els trossos de pasta com si fossin empanades.

Els col·loqueu a una plata d'anar al forn fins que la pasta estigui cuita (aproximadament un quart d'hora, encara que depèn dels forns).

amb poliestirè

El poliestirè o porexpan és un producte obtingut químicament, del qual podríem dir que és com el suro sintètic. Es pot trobar a les botigues de belles arts.
El poliestirè es fon a una temperatura baixa, de manera que és fàcil de gravar amb qualsevol tros de metall que prèviament hagi estat escalfat amb una flama. Aquesta incisió pot fer-se ràpidament, la qual cosa el converteix en una tècnica senzilla, econòmica i creativa.

amb poliestirè

PREPARACIÓ I UTILITZACIÓ
Un cop fet el dibuix amb llapis sobre el poliestirè o porexpan, es passa a escalfar l'estri que es vol fer servir per a la incisió. El metall escalfat, en seguir el contorn del dibuix, fondrà el poliestirè i hi quedarà un buit per on no penetrarà la tinta o pintura i no s'imprimirà en el paper. Caldrà escalfar sovint l'instrument d'incisió ja que si intentem fer la incisió amb el metall fred es produeixen esquinçaments en el poliestirè.
Un cop hem fet la incisió en el poliestirè entintem el rodet en la placa de fórmica.

catalanes d'autogovern (Corts, Generalitat, etc.) foren suprimides; el règim de Nova Planta n'establí d'altres (Capitania General, Reial Audiència reformada, nous ajuntaments, corregiments) pels quals Catalunya quedà sotmesa a la voluntat del rei (absolutisme) i al que es decidia a la capital de l'estat (centralisme); també es van establir nous impostos (cadastre). Les noves institucions no eren representatives, perquè el poble no hi participava i tots els càrrecs eren nomenats per les autoritats; això va crear un seguit de tensions (revolta de les quintes, 1773; rebomboris del pa, 1789) que mai no van posar en perill, però, el règim absolutista.

tisme. Què ha suposat per al nostre país aquesta monarquia i l'absolutisme?
— En un moment de pèrdua de llibertats polítiques, econòmiques i socials, Catalunya té una època de recuperació econòmica. Com pots explicar aquest fenomen?
— Es pot afirmar que el segle XVIII comporta per a Catalunya un avenç democràtic? per què?

en llaç

full informatiu

CENTRE PERMANENT DE CULTURA POPULAR

El Centre Permanent de Cultura Popular, que alhora funciona com a seu d'ENLLAÇ, s'articula com a centre d'acolliment, de documentació i de treball.

CENTRE D'ACOLLIMENT: Com a lloc de reunió entre gent que anomenem culturalment activa, és a dir, membres d'una associació cultural, grup de joves, de «folklore viu», del nou associacionisme o volgudament no associats permanentment, o bé persones que volen posar en comú una qüestió així o desitgen intercanviar experiències sobre dinamització cultural o maneres de viure altrament. Volem incidir en la intergeneracionalitat de les reunions, ja que la coexistència de diferents maneres de fer i pensar en funció de la vida viscuda i les experiències conseqüents pot aportar gran riquesa a la relació que s'estableix, per sedimentació de les accions reeixides. I és a partir d'aquesta intergeneracionalitat que proposem una dinàmica d'educació permanent integral que permeti a cadascú i en cada moment de la seva vida aprofundir d'una manera global en tots els aspectes de la seva existència i de les seves capacitats.

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ: Com a tal, disposa de biblioteca, hemeroteca i arxiu. Qualsevol persona o grup pot venir a consultar aquest material. Així mateix, acceptem qualsevol publicació o document que pugui enriquir el Centre.

Biblioteca: Tot i la diversitat de temes, l'estem especialitzant en animació, cultra tradicional i nacional. Actualment consta de mil cinc-cents llibres degudament fitxats i catalogats segons les seves temàtiques: animació, pedagogia, folklore, música/cançons/danses, economia/política, naturisme/salut/ecologia/vida alternativa, filosofia/sociologia/antropologia, biografies, religió, nacionalisme, història/geografia, guies, assaig, diccionaris/enciclopèdies, llengua, prosa, poesia i teatre.

CENTRE DE TREBALL: Volem facilitar unes condicions que possibilitin el desenvolupament i la realització del treball manual i intel·lectual, tant a nivell individual com col·lectivament. En aquest sentit, fer la recerca en un clima d'intercanvi és el que pot educar-nos la inventiva, la iniciativa, la imaginació i la corresponsabilitat. A més, el Centre disposa d'un taller que permet aprendre i experimentar tècniques com ara confecció de màscares o bestiari, impressió de cartells, maquillatge...

Volem: **Establir** unes bases per a un procés educacional que estimuli la persona a progressar individualment i col·lectiva.

Facilitar l'intercanvi d'experiències entre tots aquells que, a cada poble o barri, fan possible una dinamització constant del seu entorn, tant en grup com individualment.

Revaloritzar el treball voluntari no institucional.

Treballar unes tècniques i fer-ne un estudi teòric de reflexió, de manera que ens donin un ventall més ample de possibilitats a l'hora d'endinsar-nos en una acció concreta.

Aprofundir el concepte de cultura com a resposta general i col·lectiva a les dificultats que genera la realitat actual del nostre país; enfront d'una cultura alienant i aliena cal proposar-ne una de pròpia i alliberadora.

CAMPS DE TREBALL DE CAP DE SETMANA

Diem que la casa està gairebé acabada. Això vol dir que falten encara algunes coses per fer com ara pintar les habitacions, envernissar alguna finestra, acabar de col·locar la voravia que envolta la casa,...
Cada cinc setmanes, més o menys, prepararem un camp de treball de cap de setmana, combinant el treball físic amb la posada en comú d'un tema d'interès.

* Cal que telefoneu o escriviu abans de venir (per saber si hi ha lloc i perquè poguem calcular les llenties que hem de comprar), als telèfons 692 51 83, 691 27 72 de 7 a 11 del vespre/nit o a l'apartat de correus 85 de Ripollet (Vallès Occidental). Us podem facilitar informació més detallada de cada trobada, horaris de trens, mapes de carreteres, etc.

INDICACIONS PRÀCTIQUES

* Enllaç posa a disposició de tothom que vulgui i hi càpiga (hi ha lloc per a 25 persones), una casa per poder compartir i intercanviar experiències en el camp de la dinamització cultural dels Països Catalans.'
* La casa està oberta des del divendres al vespre fins el diumenge cap al tard. El divendres només hi ha servei de matalàs, el sopar cal que cadascú se'l porti.
* Preu de l'estada:
Trobades: 1.200 pessetes, que inclouen el dinar i sopar del dissabte, el dormir —amb sac—, l'esmorzar i el dinar de diumenge, i les despeses i material de la trobada.
Centre d'acollida, de documentació i de treball: 1.000 pessetes el cap de setmana (sopar del dissabte, dormir —amb sac— i esmorzar i dinar el diumenge).
Camps de treball de cap de setmana: Ens partirem les despeses del menjar entre tots els participants.

SOLSTICI D'ESTIU

Reserveu-vos la nit del 23 de juny. Estem preparant una revetlla de sant Joan màgica, temptadora, misteriosa i seductora. Hi haurà foc, música, elixirs especials, i... Els interessats telefoneu-nos, que ja hem començat a fer llista.

CAMPS DE TREBALL

Aquest estiu també farem camps de treball i convidem a participar-hi a totes aquelles persones que han mantingut algun contacte amb ENLLAÇ amb relació mútuament gratificant i beneficiosa.
Com l'any passat, haurem de compartir no només el treball sinó també les despeses de manutenció. Sabem que això no és gaire habitual en un camp de treball, però ens hi veiem obligats perquè els nostres recursos econòmics no ens permeten d'assegurar les despeses de manutenció dels voluntaris. La construcció del Centre ens ha deixat exhaurits econòmicament (i físicament déu n'hi do!).
Des d'aquí fem una crida perquè reserveu alguns dies de les vostres vacances per donar-nos un cop de mà.
Primer torn de l'1 al 15 d'AGOST
Segon torn del 18 al 30 d'AGOST
Els camps es basen en el principi de:
8 hores de treballs, 5 de físic i 3 d'intel·lectual.
8 hores de lleure, coneixement de la realitat socio-cultural de la comarca (festes majors, esbarjo col·lectiu i individual, folklore viu, etc.)
8 hores de descans: dormint o no, però sempre fent silenci per facilitar el descans dels altres.
Treball físic: acabats del Centre (construcció d'envans, arrebossar, pintar, envernissar), arranjament dels voltants de la casa (treure herbes, fer un mur de contenció per impedir que la terra del marge s'esllavissi amb l'aigua de la pluja).
Allotjament: en el mateix Centre (màxim de voluntaris per torn, 20 persones).
Despeses: a més de les despeses del viatge, heu de comptar amb unes 500 pessetes diàries que és el que, més o menys, ens costarà cada dia el menjar.
ELS QUE HI ESTIGUEU INTERESSATS POSEU-VOS EN CONTACTE AMB ELS TELÈFONS 691 27 72 O BÉ 692 51 83.

PASQUA GRALLADA

Els dies 28-29-30-31 de març es va fer la IV^a^ trobada de música popular. Un curset dedicat a l'aprenentatge de la gralla i el tabal. Les anteriors trobades es realitzaren durant els anys 1980, 1981 i 1982. Al mas de Can Rodeja (Alt Empordà). Després hi ha hagut un parèntesi de temps motivat pel canvi de casa. Traslladats ara al Penedès, comarca rica en cultura popular, continuem la tasca. Ens adonem que la gralla ha recuperat el seu espai, està molt estesa i de cursets no en falten. Crèiem, però, que era convenient fer la trobada i donar l'oportunitat a persones que s'afegeixen de nou a aquest art i alhora coneixerien els voltants de la casa, així com la mateixa casa. Era la possibilitat de viure una Setmana Santa diferent, econòmica i plena. Quatre dies en una casa, gent procedent de diferents contrades, moguts per una mateixa cosa, ja sabem que crea una convivència autèntica, distensionada i facilitadora de l'intercanvi a tot nivell.

Aquesta trobada se surt una mica de la línia de trobades d'autoformació i intercanvi d'experiències que realitzem normalment, però creiem que tractant-se de la gralla, cal una estructura en forma de curset, tot i que fuig dels arquetipus de curset on hi ha una separació ensenyant-alumne; aquí és algú amb voluntat d'ensenyar amb algú amb voluntat d'aprendre; i així ha funcionat. La trobada ha anat bé i s'ha treballat força, amb ganes de continuar aprenent o millorant l'art de sonar els instruments per part dels participants i amb ganes de continuar per obrir-nos a gent nova que es vulgui iniciar, per part d'Enllaç.

Vàrem compartir la convivència, amb les notes de la gralla, els sons dels tabals, el vent que no parava, xerrades i, fins i tot, la visita a Vilafranca, per anar a sentir les tradicionals caramelles de la vigília de Pasqua a la nit. Durant els dies ens van visitar els mestres de gralla vilanovins, en Xavier Orriols i Paquita Roig, músics, constructors i creadors del mètode de gralla juntament amb en Jaume Arnella. També ens van visitar els de l'«Arc en el Cel», que ens oferiren una bonica i relaxant cantada de cançons d'ocells.

Tots plegats en quatre dies, omplirem de so el Turó dels Pujols els dies de Pasqua.

LA MERIDIANA ARRIBA AL PENEDÈS

Els dies 12 i 13 d'abril, una vintena de joves de Ciutat Meridiana van estar treballant al Centre Permanent de Cultura Popular.

Ens havien demanat si podíem obrir la casa per a ells, per tal de dedicar tota una jornada a l'aprenentatge de tècniques de construcció de caps grossos, bestiari, màscares, etc. La seva feina de monitors els feia difícil d'assistir a les trobades ja programades d'ENLLAÇ.

Ens va semblar que el cas bé s'ho valia i vam accedir. El resultat de la trobada ha estat del tot positiu, tant pels amics de Ciutat Meridiana com per la gent d'ENLLAÇ. Vint hores (des de les 10 del vespre del dissabte fins a les 6 de la tarda del diumenge) són poc temps per la molta feina que es va fer, i això vol dir que tothom va treballar de valent. Amb tot, ha quedat al taller material per acabar (un cap gros, un drac i algunes màscares). Aquesta és una bona excusa —encara que creiem que no en cal cap— perquè tornin ben aviat.

TROBADA SOBRE L'APRENENTATGE I L'ÚS DE LES XANQUES

Es va realitzar els dies 19 i 20 d'abril. Com totes les trobades va començar a les quatre de la tarda amb la reunió de presentació de les activitats, el programa a realitzar i els participants.

Van assistir-hi 38 persones, de les següents comarques:

Alt Penedès
Baix Penedès
Baix Llobregat
Barcelonès
Vallès Occidental
Segrià
Berguedà

La part pràctica es va centrar en l'aprenentatge i l'aprofundiment de l'ús de les xanques, dedicant-se una part de les corresponents explicacions teòriques sobre com es construeixen.

Durant tot el temps es va disposar d'una colla de xanques de diferents alçades que van permetre als assistents d'introduir-se a poc a poc en la seva tècnica i manipulació; possibilitant un intercanvi i coneixement d'experiències concretes.

L'aspecte teòric el centrà la discussió sobre el paper que han de tenir les xanques i els xanquers, com a elements de dinamització dins d'un acte festiu i/o reivindicatiu, el poder d'atracció que tenen tant pel xanquer com pel qui s'ho mira, així com les diferents experiències dels assistents dins d'aquest camp concret.

Com a cada trobada, es van repartir uns dossiers on hi havia una introducció al tema, unes explicacions amb esquemes de com construir unes xanques, així com un qüestionari sobre la cultura popular, la cultura tradicional i el folklore.

OFERTA

Us interessen discos/casettes d'en **Xesco Boix** *(La sopa de pedres, La flor romanial, La granota tocada del bolat)*, **Esquirols** *(Cants al vent, Colze amb colze, Fent camí)*, **Jaume Arnella** *(Cançons de vi i de taverna, Potser ja és ara l'hora...)* **Al Tall** *(Deixeu que rodi la roda)*, **Òscar Mas** *(Arran d'alba)*, **Titelles Badabadoc** *(Joan Salvador Gavina, El petit príncep)*?

Ara podeu adquirir-los al preu de 350 ptes. la unitat, trucant als telèfons 691 27 72 i al 692 51 83 de 7 a 11 del vespre, o bé escrivint a l'apartat de correus 85, de Ripollet (Vallès Occidental).

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

En/Na.....

Adreça..... Telèfon.....

Població..... Comarca.....

- ☐ Em subscric a «VIA FORA!» per a l'any 1986 (600 ptes/4 números)
- ☐ Vull rebre el nº de «VIA FORA!» (150 ptes.)
- ☐ Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç (500 ptes./trimestre)
- ☐ Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç (1.000 ptes./trimestre)
- ☐ Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç (1.500 ptes./trimestre)
- ☐ Vull col·laborar econòmicament amb Enllaç (ptes./trimestre)

Forma de pagament:

- ☐ Gir postal
- ☐ Domiciliació bancària (preferentment C.P.V.E.)
- ☐ En efectiu (personalment)

Data Signatura

BUTLLETA DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Nom i cognoms.....

Llibreta nº/cc. nº..... Caixa/Banc.....

Agència ..... Adreça .....

Població..... Comarca.....

Senyors, els agrairé que amb càrrec al meu compte/a la meva llibreta, atenguin, fins a nova ordre, el rebut que periòdicament els presentarà ENLLAÇ per al pagament de la meva subscripció.

Data Signatura

---

enllaç
promotora de cultura popular
apartat 85 RIPOLLET

monotipus

Normalment s'utilitzen per una sola impressió. És una tècnica que exigeix molta atenció.

MATERIAL:
- Planxa de vidre o fórmica
- Témpera, colors a la cera, tinta xinesa, pintura a l'oli.
- Pinzell
- Rodet o similar
- Paper
- Esponja

UTILITZACIÓ
Monotipus amb colors témpera
Es pinta directament amb un pinzell sobre la planxa de vidre o de fórmica. És important que els colors siguin suficientment densos.

Amb una esponja amb aigua s'humiteja superficialment el paper que farem servir per imprimir. Col·loquem el paper sobre la planxa i pressionem amb un rodet o similar. En el paper quedarà imprès el dibuix. Les còpies sortiran, naturalment, en negatiu, aspecte que caldrà tenir en compte si s'escriu algun text.
Si efectuem la impressió amb pintures a l'oli, no cal mullar el paper.

Monotipus amb colors a la cera
En primer lloc cobrim amb una capa uniforme de cera el paper que volem utilitzar (es pot fer servir una espelma de cera blanca). Aquest fons farà d'aillant i permetrà una millor transferència dels colors aplicats successivament.

panadons

Són molt típics de Setmana Santa.

INGREDIENTS:
- ½ kg. de pasta de pa (als forns es pot comprar ja feta)
- ½ kg. d'espinacs
- 50 gr. de pinyons
- 100 gr. de panses

— Per aquells que vulguin fer la pasta de pa amb les seves mans:
INGREDIENTS:
- ½ kg. de farina
- 1 sobret de llevat per fer pa
- aigua tèbia

S'agafa la farina i es fa un forat al centre, s'hi posa el llevat i 5 o 6 cullerades soperes d'aigua tèbia.

Es comença a amassar fins que tinguem una pasta consistent (si cal s'hi posa més aigua). Es posa en un recipient i es tapa amb un drap de cuina, deixant-la reposar un parell d'hores.

Tant si la compreu feta com si la feu vosaltres, heu de prendre la pasta i estendre-la i tallar-la a trossos.

Prenem els espinacs i els deixem bullir fins que estiguin cuits, ben escorreguts, els fregiu amb una cullerada petita d'oli, una mica de sal i all.
Un cop fet això, agafeu un grapat d'espinacs i els poseu sobre un tros de pasta de pa ja tallada, posant per sobre les panses i els pinyons. Si n'hi poseu força, els panadons seran més gustosos

PREPARACIÓ:
Si no trobeu al mercat planxes prefabricades de guix, haureu de preparar-les. Per això barrejarem aigua fins aconseguir una pasta suficientment densa. Posarem aquesta pasta en un altre recipient. Quan el guix estigui endurit, l'extreurem i si cal el polirem amb paper de vidre o una llima.

història de catalunya s. XVIII (I)

ECONOMIA I SOCIETAT

El segle XVIII va ser una època de recuperació econòmica. La població es va duplicar (de 450.000 habitants el 1717 es va passar a 900.000 el 1789). Les ciutats van créixer encara més (Barcelona va superar els 100.000 habitants; Reus els 14.000). La producció agrícola va augmentar molt perquè es van conrear noves terres i d'altres es van explotar més intensament. Amb els beneficis obtinguts a l'agricultura es van formar els capitals que es van invertir en el comerç i la indústria. El comerç va estimular determinats conreus (vi, oli, fruites seques) i algunes indústries (construcció naval, paper, pell, metal·lúrgia i, especialment, la de les «indianes», teixits de cotó que s'exportaven a Amèrica). Els mercats mediterranis tradicionals van ser substituïts pels d'Espanya (afavorits per la supressió de les duanes interiors i les noves carreteres) i d'Amèrica. El comerç amb Amèrica, prohibit al principi, es va obrir a poc a poc als catalans, sobretot des del 1765.

POLÍTICA I INSTITUCIONS

Mort Carles II, fou succeït pel francès Felip V. Els catalans, tement que el nou rei afavoriria l'absolutisme i el centralisme, s'alçaren a favor de Carles d'Àustria. Catalunya va entrar així en la Guerra de Successió (1705-1714), que acabà amb la conquesta del Principat per Felip V. Les institucions

història de catalunya s. XVIII (II)

CULTURA I PENSAMENT

La imposició del centralisme polític va anar acompanyada d'una sistemàtica castellanització lingüística i cultural. El castellà va esdevenir l'única llengua oficial i d'alta cultura, però el poble va conservar el català en la vida privada. Totes les universitats catalanes foren suprimides i substituïdes per la de Cervera. A Barcelona, la manca d'universitat i d'ensenyaments científics es va suplir amb les reials acadèmies i amb les escoles de la Junta de Comerç. La il·lustració (racionalista i oposada a l'absolutisme i a les restes de feudalisme que encara quedaven), pensament renovador, va donar a Catalunya alguns escriptors notables, com els historiadors Antoni de Capmany i Jaume Caresmar. La literatura, en decadència, no va tenir cap autor destacat, encara que va haver-hi una vigorosa cultura popular (romanços, goigs, sainets). L'arquitectura neoclàssica (Universitat de Cervera, Llotja de Barcelona) conegué un període d'esplendor, mentre que en pintura (Antoni Viladomat) i escultura (Damià Campeny) triomfà l'academicisme.

QÜESTIONARI QUE CAL PENSAR I RESPONDRE PER ESCRIT

— Quina importància té el període que va de l'any 1705 al 1714?
— La monarquia borbònica, representada per Felip V va portar a Catalunya l'absolu-

MATERIAL:

- Planxa de porexpan d'1 o 2 cm. de gruix
- Espelma o qualsevol font que produeixi escalfor
- Instruments per a la incisió (punxó, forquilla amb mànec de fusta, ganivet, etc.)
- Rodet de goma o similar
- Tinta, témperes, etc.
- Placa de fórmica, metall o vidre
- Paper

gualtats en la distribució d'ingressos. La *ratio* fam/terra no és qüestió de quantitats ni d'extensions, sinó, sobretot, de qui manté el control efectiu de les mateixes.

La fam i l'elevada taxa de creixement demogràfic són simptomes d'un mateix mal: la inseguretat i la pobresa de les grans majories, que deriven de la monopolització dels recursos productius nacionals per part d'una minoria. El ràpid creixement de la població sovint reflecteix la necessitat de descendència que contribueixi a solucionar l'escassedat de treballadors que puguin ajudar a incrementar la feble economia familiar, assolir una major seguretat en la vellesa i compensar l'elevada mortaldat infantil que resulta tant de la desnutrició com de la pèssima atenció sanitària. La taxa de natalitat no minva fins que les dones accedeixen al control de les decisions sobre la reproducció, la qual cosa és impensable sense la conquesta de l'autodeterminació econòmica de l'home i de la dona.

«SI AUGMENTEM CONSTAMENT LA PRODUCCIÓ D'ALIMENTS, LA FAM S'ACABARÀ»

Ja hem vist que el problema no és la manca d'aliments. No obstant, això, l'enfocament estrictament productiu ha encapçalat els programes de lluita contra la fam en els darrers trenta anys. S'han prioritzat els mecanismes de *modernització* —irrigació en gran escala, utilització de fertilitzants químics i pesticides, maquinària més sofisticada— però es fa palès que aquesta nova tecnologia, si s'incorpora en un sistema social basat en desigualtat de poder, només beneficia als que posseeixen diners, terres, capacitat de crèdit, influència política, etc., i les majories rurals resten al marge. Els preus de la terra, en conseqüència, tendeixen a augmentar i els terratinents —davant d'aquestes noves possibilitats de guanys— s'acaben imposant als petits propietaris, i conreen la terra amb llur nova maquinària. D'aquesta manera augmenta el nombre de pagesos sense terres (per la pròpia expansió dels productors acomodats que la compren o la lloguen) i el nombre de llocs de treball tendeix a minvar.

Per tal d'aturar aquest procés, caldria generar una autèntica transformació social que possibiliti la presa de decisions d'aquells que passen fam, alliberant, d'altra banda, les grans potencialitats d'aquells que desenvolupen llurs pròpies habilitats i alhora els recursos de la zona. El control de la terra ha de ser per als que la treballen. En aquestes condicions, els homes deixen de ser una càrrega damunt dels recursos i comencen a ser considerats com el recurs menys utilitzat

d'un país, el capital potencialment més valuós, lliure de tota explotació de terratinents, usurers i governs elitistes.

«LA PRINCIPAL ESPERANçA DE DESENVOLUPAMENT EN UN PAÍS SUBDESENVOLUPAT PASSA PER L'EXPLOTACIÓ DELS SEUS CONREUS TÍPICS I UTILITZAR ELS RECURSOS OBTINGUTS PER IMPORTAR ALIMENTS I BÉNS INDUSTRIALS»

Tradicionalment, s'ha considerat lògic que un país es dediqui a conrear els seu productes típics: plàtans a Hondures, cafè al Brasil, cacau a Ghana, sucre a Cuba... El cert és que la concentració en un o dos productes no representa cap avantatge. És, més aviat, una dependència, una font de vulnerabilitat econòmica i política. És simptomàtic el fet que dos terços dels beneficis originats per l'augment dels preus mundials de les exportacions agrícoles, als inicis de la passada dècada, es van acumular als països industrials. Les operacions agrícoles adreçades a l'exportació, indefectiblement importen tecnologies intensives de capital —fertilitzants químics, pesticides...— a fi d'optimitzar el rendiment i atendre adequadament les exigències del mercat exterior. Si un sistema agrícola es fonamenta en tecnologies importades s'assegura que s'exportarà la producció, amb la qual cosa es podrà saldar el

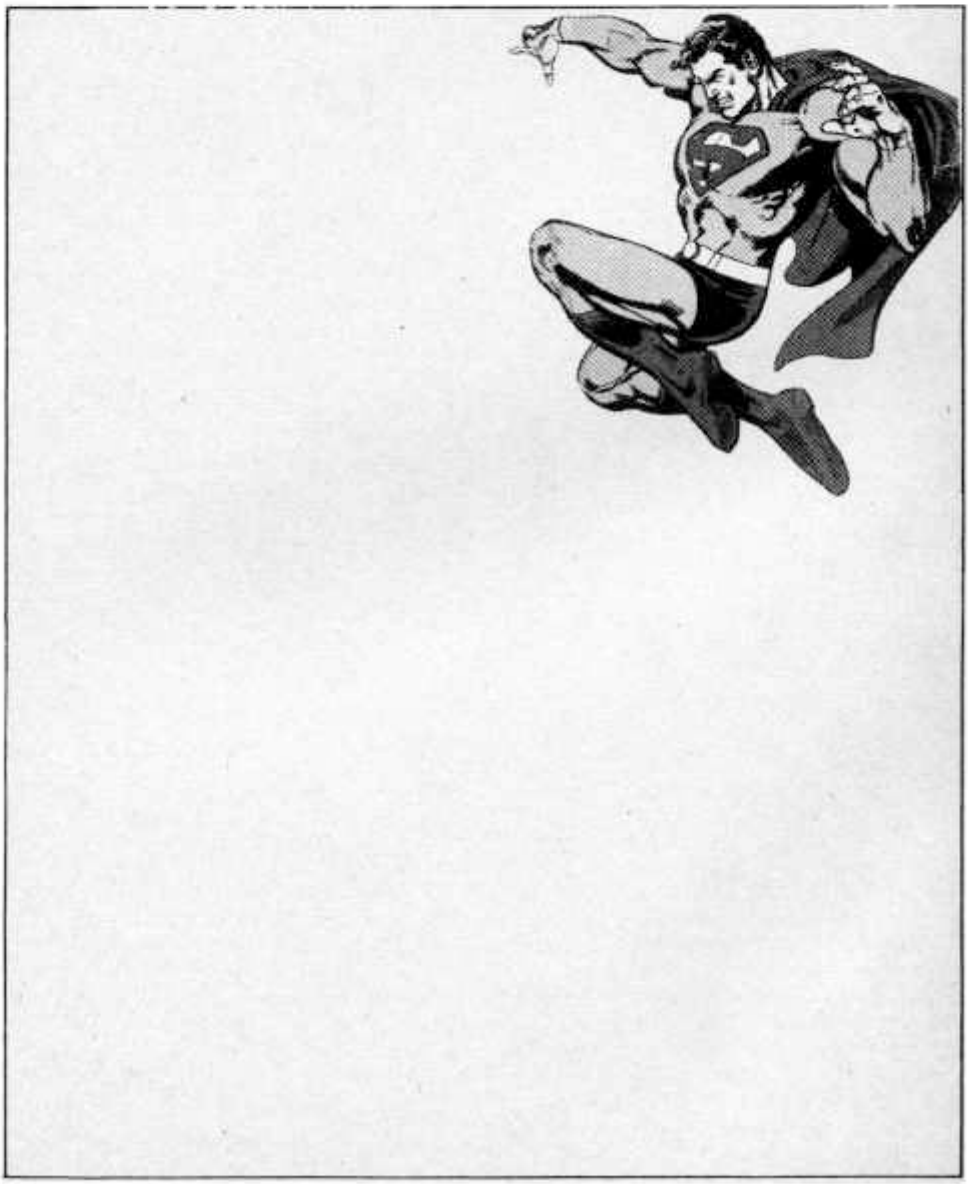

compte de les importacions... heus ací el cercle viciós de la dependència!
El comerç hauria de ser la conseqüència orgànica del desenvolupament: només després d'haver diversificat la producció d'aliments, si la població ha aconseguit alimentar-se ella mateixa, el comerç pot desenvolupar un paper positiu. Proposar-se l'autodependència alimentària faria de l'agricultura un fi, no només un mitjà. Cap nació no pot negociar preus justos si necessita desesperadament obtenir divises per comprar aliments.

«LA FAM ÉS UNA LLUITA ENTRE "EL MÓN RIC" I EL "MÓN POBRE"»

Aquesta mena d'expressions amaguen l'evidència de societats estratificades verticalment, en les quals la fam hi és present als graons més baixos, tant en els països subdesenvolupats com en els industrialitzats, fins i tot als Estats Units. El mateix procés d'augment de la concentraació del control damunt de la terra i els recursos productius que hem situat com a causa directa de la fam als països subdesenvolupats, s'està estenent de manera paulatina en les nacions més industrialitzades.
Les grans companyies del negoci alimentari estan traslladant la producció d'articles d'alt valor (verdures, llegums, fruites, carn...) fora de països com els Estats Units, perquè troben llocs de producció —als països subdesenvolupats— on la terra i la mà d'obra costen una desena part del seu valor als Estats Units. Agricultors, treballadors i consumidors, comencen a experimentar, a tot arreu, els costos inherents a la monopolització dels aliments: escassetat fictícia, augment de preus i disminució de la qualitat.

«LA SOLUCIÓ AL PROBLEMA DELS ALIMENTS NO ES TROBA EN EL CAMP, SINÓ EN LA INDÚSTRIA I LES CIUTATS. UNA TASCA AIXÍ NO POT SER CONFIADA ALS PAGESOS TRADICIONALS, QUE DESAPAREIXERAN SENSE REMEI (PEL SEU PROPI BENEFICI) QUAN S'ASSOLEIXI LA MODERNITZACIÓ EMPRESARIAL DE L'AGRICULTURA»

El perill d'aquesta fal·lacia és que es tracta d'una veritat a mitges: en postular que hi ha una relació directa entre la necessitat real de modernitzar l'explotació agrícola i la liquidació dels camperols, fa l'efecte que es tracta d'un simple cost social; enecara que dolorós, inherent al necessari progrés. Així, aquells que s'ocupen seriosament del desenvolupament rural i de l'augment de la producció d'aliments es consideren obligats a lluitar contra el tradicionalisme dels pagesos, superar les resistències al canvi i impulsar formes d'organització laboral que els foragitin de llurs comunitats, induint-los a engruixir les files de l'atur urbà.
L'experiència, tanmateix, ens demostra que en la majoria dels països en vies de desenvolupament la indústria no ha estat capaç d'enfrontar-se al repte de producció i llocs de treball que el desenvolupament planteja. I les ciutats hipertrofiades cada dia són menys capaces d'allotjar productivament la munió d'immigrants provinents del camp.
La fal·làcia que ens ocupa oculta que el nus del problema rau, sobretot, en el control i la utilització dels recursos socials, mentre que la modernització es pot aconseguir sense prescindir dels pagesos. Una estratègia concentrada únicament i exclusivament en l'augment de la productivitat i la millora tecnològica, sense tenir en compte qui controla el procés de producció i qui és el beneficiari del mateix, mai no podrà ser una estratègia o una tecnologia neutral. Si bé és cert que la nova maquinària pot abaratir el cost de producció a través d'operacions a gran escala, no és menys cert que aquells que no controlen suficientment la terra i no poden emprar la nova tecnologia en benefici propi, tindran enormes dificultats per tal de competir amb els grans.
En realitat, la concentració del control dels recursos productius mena al malbaratament: a tot el món, els grans terratinents produeixen menys per hectàrea que els petits productors. La desigualtat en el control del recursos productius aboca al subdesenvolupament, car acaba distorsionant les motivacions de la població per impulsar la seva millora. Els treballadors perdrien qualsevol interès a cuidar la terra o millorar-la, perquè tot el benefici resultant escapa de les seves mans.
Un sistema democràtic, en el qual els recursos són controlats per uns quants, fa que aquests recursos siguin utilitzats deficientment; aquesta ineficàcia també és deguda al tipus de conreu que s'estableix: els que proporcionen majors guanys als terratinents; no pas aquells més adients a les necessitats de la població i a les capacitats dels recursos disponibles.
L'única solució al problema de la fam passa per un esforç comú organitzat que possibiliti la consecució d'un autèntic control democràtic dels recursos productius i l'establiment de sistemes participatius per a la producció i distribució dels aliments.

IEPALA
Instituto de Estudios Politicos Para América Latina y África
c. Villalar, 3 1º
28001 MADRID. Tel (91) 435 00 71

DEL PASSAT I DEL FUTUR

Xavier Massot i Martí

El Grup de Recerca de Cultura Popular de les Terres de Ponent, es va reunir els dies 23, 24 de març, per reflexionar sobre la dinàmica, funcionament, crisis, amors i desamors del seu grup. Publiquem les seves reflexions *sobre l'acció que com a grup s'han marcat.*

Quan em proposaren d'escriure un article pel VIA FORA! sobre la reunió interna que el Grup de Recerca de Cultura Popular (de Lleida) va fer al Turó de Pujols els passats 23 i 24 de març, em va semblar que podria ésser enriquidor contar una experiència com la nostra.

La reunió sorgia de la crisi d'uns objectius inicials de quan vàrem crear el grup, ara fa cinc anys. També, per la necessitat de parar-se algun cop a reflexionar tranquil·lament i profundament sobre el que fem i el que pensem. Feia tres anys que no haviem aconseguir fer una reflexió d'aquest estil.

La necessitat de reflexionar conjuntament fou demostrada per part de tots, assistint disset de les vint-i-sis persones que formen el grup. Per què en un lloc tan allunyat de Lleida, el nostre medi habitual? Altres cops ho haviem intentat a Lleida però la poca mentalització i l'abundància d'excuses per abandonar la reunió i la falta de concenctració l'havien feta impossible. El Turó dels Pujols va semblar que ens permetria un cert compromís, un interès i una atenció suficients i un clima d'allunyament de la quotidianeïtat que permetria una discussió tranquil·la amb llibertat i profunditat.

El grup ha tingut fins ara tres etapes diferenciades. La primera, els dos primers anys d'existència, es caracteritzà per un treball quasi exclusivament de discussió teòrica i de treball de camp, recerca etnogràfica. Alhora es va iniciar un treball dirigit als mestres, perquè els consideràvem els difusors ideals de la cultura popular entre la població més jove. La culminació de tot això va ser un curset monogràfic a l'Escola d'Estiu de Lleida, l'any 1983. Allà vam evidenciar sobretot les nostres mancances i errors d'anàlisi. L'interès dels mestres per la cultura popular era i és relatiu. També ens adonàvem que la nostra tasca era massa conceptual. Calia baixar a la pràctica, al carrer.

D'una banda era necessari recuperar al carrer la cultura popular de la ciutat, com a medi eficaç per atreure l'interès de la població. D'altra banda, crèiem necessari relacionar-se amb les institucions (Generalitat, Diputació, Ajuntament) que ens podrien facilitar la difusió de la nostra tasca. Així engegàrem un grup de grallers alhora que difoníem i ensenyàvem aquest instrument, i també un grup de diables, obtinguérem la cessió per part de la Generalitat d'un local i encetàrem una tasca d'intervenció en les festes de la nostra ciutat al temps que entràvem a la Comissió de Festes. Per tot això ens calia cercar nova gent.

Tot això en la pràctica volia dir una certa transformació d'objectius. S'anava passant d'una tasca de recerca a una d'acció cultural. Al cantó de les coses positives ens trobàrem amb d'altres de negatives. El fet de relacionar-se amb les institucions va ocasionar una certa dependència d'elles. El nostre aïllament inicial el vàrem trencar a mitges, perquè la nova gent que entrava eren tots coneguts i amics. L'inici de noves tasques va ocasionar una certa dispersió d'esforços. Ja en els anys 1984 i 1985 s'encetaren noves tasques, a més de consolidar el grup de grallers i de diables. Creàrem una biblioteca i arxiu públic especialitzat en cultura popular que ha demostrat una certa utilitat per a gent fora del grup. S'intentà crear també un museu etnogràfic, que es demostrà irrealitzable. Participació en les Caramelles, manteniment de la festa de l'Home dels Nassos, organització i estructuració del Carnaval (hem arribat a organitzar el 50% dels actes del mateix), intervenció en la Festa Major, creació d'una escola de grallers, gravació d'un disc de gralles, ajut a la gent d'altres poblacions per a crear grups de grallers, participació en les Segones Jornades Culturals de la ciutat. Aquest podria ser un petit resum de tot el que es va fer en aquests tres anys (83-85).

Amb tot això, la nova gent que anava entrant ho feia atreta per la nostra acció cultural. Era això el que engrescava més la gent i alhora ens donava un certs resultats positius. Al mateix temps es feia una certa tasca de teorització i divulgació, mitjançant articles i comunicats a la premsa escrita, així com xerrades, entrevistes a la ràdio, encara que tota aquesta vessant es feia poc rigorosament.

Finalment, vam proposar-nos organitzar unes Jornades de Sotragament a Lleida el 29 i 30 de juny de 1985, que a posteriori han fet

cloure tota una altra del grup. Per primer cop, tots els membres del Grup vam treballar i col·laborar «a tope». Als ulls de molts de nosaltres se'ns varen obrir noves perspectives de treball, certes coses que no haviem vist mai, un cert procés d'interiorització i conexió amb d'altres grups de Catalunya. Els resultats de cara enfora varen ser desiguals. Per una banda vàrem aconseguir unificar per primer cop moltes entitats de Lleida (onze en concret), col·laborant desinteressadament en un mateix fet cultural; es mostraren certs aspectes culturals desconeguts fins aleshores (xanques, cornamussa, ball de gralles, etc.) vàrem tenir un bon ressò a la premsa. Del cantó negatiu, no vàrem triar unes bones dates, molta gent havia marxat de la ciutat, els debats i l'exposició van resultar un tant pobres, va fallar la propaganda anterior i l'objectiu de començar a articular el moviment de cultura popular al Principat no es va assolir (potser la cosa no estava encara prou madura).

Però, amb tot, el procés individual de maduració de tot això per part dels membres del grup ja es va palesar a l'assemblea general, l'octubre de 1985. Allí començaren a sortir nous plantejaments i s'incorporà la gent més nova a les tasques i responsabilitats del grup. Fins aleshores la direcció i responsabilitat s'havia concentrat en quatre persones; s'havia caigut en una mena d'egocentrisme, d'inèrcia, creure'ns millors que altres grups, intentar justificar el nostre treball en base a la crítica a entitats i institucions, caure en un cert protagonisme. Vàrem concloure que per aquest camí no podíem continuar, calia canviar. El nostre treball s'havia de justificar per ell mateix, intentar superar el que fèiem, duent cada membre la iniciativa que més li agradés.

Després d'això una nova actitud i un nou clima s'ha palesat al si del grup. Noves iniciatives que s'han endegat: creació d'un taller de cartró-pedra i imatgeria per a fer màscares, nans, gegants, bou de foc, etc. Un taller de xanques. Impulsar la coordinació i organització de la primera trobada de grallers de Ponent. Intent no reeixit de crear una revista cultural. Mantenint l'activitat de grallers i diables. Celebrar al carrer col·lectivament els Sants Innocents, creació d'una «comparsa mora» pel Carnaval, etc. S'han esborrat els càrrecs, les responabilitats s'han anat repartint de forma quasi espontània entre tots, una actitud més activa per part de tots, un cert clima de fer les coses lúdicament.

Naturalment, dels quatre membres del començament fins als vint-i-sis d'ara, la gent que ha entrat i ha sortit del grup, la resistència a canviar per part d'algunes persones... ha canviat tot molt. El mateix clima ciutadà de Lleida envers la cultura popular també ha canviat molt en cinc anys.

després de fer un repàs crític de tota la nostra història vam concloure:

1.— El grup de grallers ha d'anar a més, no quedar-se només en fer cercaviles, sinó també engegar l'acompanyament de balls populars i fer balls de gralles. Enfortir el grup de grallers i centrar l'ensenyament de la gralla en la gent que mostri un real interès d'aprenentatge.

2.— Arrodonir i consolidar el grup de diables, encetant diversos tipus de correfoc, amb imaginació individual.

3.— Fer una campanya de captació de gent i difusió del grup.

4.— Encetar per part d'alguns un cert treball cultural als barris i pobles de la comarca, cal tenir un altre local per engegar més coses i impulsar noves activitats.

5.— Vàrem resoldre les nostres relacions amb les institucions. Vàrem concloure que de ser una tasca fonamental, ha de passar a ser una tasca complementària, secundària. Així decidirem sortir de la Comissió de Festes perquè és inoperant i funciona amb un esquema orgànic feixista.

6.— La nostra actitud de fer les coses que ens agradin i disfrutem fent-les. No carregar-se de tasques necessàries per a la ciutat, però en les quals no hi trobem cap compensació personal, no substituir les tasques que han de fer les institucions. Considerar la nostra tasca com de cara enfora, però també de cara endins. Treballar lúdicament al temps que centrem el nostre espai cultural. Això què comporta? deslligar-se de les institucions, cercar l'autofinançament, tenir una autonomia real en fer i opinar. Fer tasca concreta, anar més a les persones, els barris, els pobles, on fa falta més dinamisme cultural, on poguem ajudar. Una tasca lenta, però a la llarga més satisfactòria. Un redescobrir l'acció lúdica del que fem. Lliurar-se més a la imaginació, a la creació, a noves vies. Potser acarar-nos a començar a fer una nova cultura popular, entre tots.

L'interès per al possible lector de tot això pot estar en la evolució d'un grup sorgit de la pura reflexió de la cultura popular, que després passa a una acció recuperadora i s'obre finalment a una acció més lúdica i concreta de la cultura popular. Del pensament a l'acció, i d'aquesta al joc i a la imaginació, gràcies a la reflexió i el treball. Tot això també vol dir saber renunciar a les urgències del present, anar veient clar el camí i l'espai cultural que cadascú vol ocupar, deixar de banda personalismes, vells esquemes, canviar amb la realitat, deixar par a nova gent. renovar-se o morir, tirar endavant o abandonar.

Xavier Massot i Martí és un vell conegut del Grup de Recerca de Cultura Popular de Ponent.

CLARIANA, L'ENIGMA D'UN POBLE PETIT

Dolors Carbó

Anys i panys, a 367 anys d'un despertar enmig d'una Clariana de bosc fou posada la primera pedra.
Terres sorgides de les últimes emersions, que foren assentades com a terra ferma. Prehistòrics, coves, ibèrics, romans, petites mostres justifiquen el seu pas.
Ja entrat el 977, el comte Borrell de Barcelona, més tard durant el 1036, acord amb en Guitard, Abat de Sant Cugat. Al reinat de Pere II, segle XIV, ja hi trobem símbols de la nostra història, com a municipi de Castellet i la Gornal. Tres segles més tard, quatre terratinents de la zona posaren la primera pedra a allò que anomenen Poble de Dalt, la primera barriada que donà forma a Clariana, com el seu nom diu, un clar enmig del bosc i una bona línia d'horitzó comarcal i, més enllà, Montserrat, el Montsant, Prades, El Cadí, fins i tot Mallorca.
A poc a poc aquella estructura pren forma de poble. Vells esdeveniments sovint amb un fons real, donaren cos a una socialització vers llur hàbitat. Varen crear un contingut, un alè, on cadascú era part d'un granet de sorra.
El blat sembrat, el préssec dalt de l'arbre, el meló madur a la melonera, el raïm a punt d'ésser trepitjat, i un poc de bestiar.
Després d'un llarg temps d'esforç i treball, ja esperaven l'hora de collir, de segar, de veremar, mentre una xerinola engrescadora donava pas a una nova forma de comunicació, aquell alè de Festa. Així, any darrera any, varen obrir les portes a St. Jaume, de juliol, donant-hi el goig de la nostra Festa Major.
Mentre que, entrada la tardor una altra festa treu el cap pel finestró, és l'últim dissabte d'octubre. Quan celebren el venciment del còlera, que provocà força morts a primers de segle.
Entrats ja en aquest segle, hi havia a prop de dos centenars d'habitants. La tradició s'havia perpetuat. Aquelles vetllades foren encisadores per als nostres avis, xerinola, dia darrera dia, tota la setmana seguida, entre cop i cop de falç. Mentre les garves romanien a l'era per l'endemà, tota la jovenalla n'era llesta per a la Festa de vesprada.
Un parell de violins de Lletger, un acordió i un piano de braç, un quartet perfecte, rodava per tota la comarca a sol i serena, sense parar, festa darrera festa, tots ballaven, tothom hi anava al darrera. Un toc del graller, els despertava de matinada, tots enfaixats corrien cap a l'era a batre... i al capvespre els dansaires ben clenxinats eren al saló.
Anys després, entrats ja els seixantes, la pagesia va patir les primeres incursions industrials. En poc temps els horaris, la relació, el batibull, la població, sofriren un canvi de ritme.
Avui, només som 96 persones. L'anada a ciutat, a una vila més gran buscant els quatre rals, les defuncions, són la causa principal del despoblament del nostre llogaret. Ara, qui més qui menys, part del dia és fora del poble. L'estudi, la feina, ens han fet obrir la relació amb altres entorns. Per bé o... potser. No és aquesta interelació, sinó l'existència d'una consciència de poble, de llogaret i de treball encara que et trobis amb tots els entrebancs que la societat crea. Individualitat, aïllament, passivitat, manca de consciència vers el factor social d'una comunitat. Tots aquests temperaments fan que en un poble petit l'activisme sigui molt reduït. Però, malgrat tot, intentem que l'ofec dels «macro-nuclis», no acabin per engolir tota la personalitat d'un poble.
Així, la lluita constant com a poble es mostra en les dues festes anuals, on hi treballem des del més petit al més gran.
Creiem que hem d'enfortir cada dia el nostre entorn, que cada individu sigui protagonista del que s'hi fa. Per això, tot allò que aprenem és collita per al nostre poble.
Ens varen ensenyar a donar forma i a engomar paper. I construirem uns gegants, seguint els trets d'en Viló —el pastor del poble—, vàrem aprendre a caminar de grans, per segona vegada, i se'ns allargaren les cames portant xanques. Vàrem aprendre a fer gargots i ara fem els nostres programes, els nostres dibuixos, vàrem aprendre a enfilar agulles i cosírem uns llargs vestits per als gegants.
Només un crit perquè serveixi de clam per a tots aquells lluitadors que treballen per a ell i per a altri, vers la seva autoorganització, per a la identitat popular i de comunitat real, concreta i empírica, davant la seva consciència abstracta...

Dolors Carbó

Un dels plats forts del VIA FORA! sempre na estat la traducció d'articles d'altres revistes germanes internacionals, particularment afins a la temàtica dels moviments alternatius, la no violència, la cultura popular, etc. Sempre són molts els articles que se'ns queden al pap; sovint, la reduïda dimensió de la nostra revista n'és la causa, altres cops, la por de resultar excessivament especialitzats...
Des d'ara anirem publicant, agrupades temàticament, les recensions de tots aquells articles que, malgrat que no apareixeran al VIA FORA! us els podem servir en versió original o traducció catalana fotocopiada. D'aquesta forma, el potencial d'informació d'aquesta publicació augmentarà considerablement per a tots vosaltres. Només cal que ens feu arribar la comanda d'articles del vostre interès i, en un temps prudencial, us els servirem a casa vostra per correu, a canvi del preu de les fotocòpies i el franqueig postal. Bon profit!

MOVIMENT COOPERATIU

1.— Denis HORMAN: «Estats Units: els treballadors dirigeixen les seves fàbriques». Alternatives Wallones, 35-36. 15 desembre 1985.
Un nou fenomen apareix als Estats Units. Es diu ESOP (Pla d'Adquisició de Capital pels Treballadors). Set mil societats i gairebé deu milions de treballadors estan implicats en aquesta nova forma de copropietat que es preveu que, d'aquí a l'any dos mil, s'estengui al vint-i-cinc per cent dels treballadors.

2.— Patricia WASTIAU: «Una aproximació a l'economia obrera i cooperativa a Israel». Alternatives Wallones, 35-36, 15 desembre 1985.
Una concepció diferent del sindicalisme amb *Histadrout*, sindicat únic que representa tots els treballadors. Els sectors d'activitats privilegiades, el seu mode d'organització i l'impacte sobre l'economia nacional d'Israel. Els ja coneguts *kibbutz* i els ignorats *mochav*...

3.— Baudoin PETIT: «Les assignacions de la Seguretat Social». Alternatives Wallones, 35-36. 15 desmebre 1985.
Enfront del creixement generalitzat de l'estat assistencial a tots els països occidentals, són les pensions i els subsidis d'atur solucions viables a la crisi? És possible un model alternatiu? Per què els bancs i les companyies d'assegurances fan propostes de finançament de pensions privades? Sense una solidaritat responsable, pot subsistir la Seguretat Social?

4.— Patricia WASTIAU: «Les noves cooperatives en crisi?». Alternatives Wallones, 38. 15 febrer 1986.
Tot partint de l'anàlisi de tres casos concrets de fallida de cooperatives belgues, es tracta de sistematitzar quins són els grans reptes del moviment cooperatiu actual: els factors explicatius de la crisi, les diferències amb el sector de les empreses tradicionals, els punts de vista d'alguns experts, etc. per tal d'avançar les mesures que cal aplicar a fi de donar al moviment alternatiu unes millors condicions objectives de desenvolupament.

5.— Ministeri d'Indústria i Comerç del Quebec: «Les cooperatives de treballadors al Quebec: una empresa propietat dels treballadors». Alternatives Wallones, 39. 15 març 1986.
Des del 1979 el cooperativisme al Quebec és un moviment puixant. A hores d'ara, hi ha 234 cooperatives de treballadors. La direcció de les cooperatives per part del Ministeri d'Indústria i Comerç afavoreix en gran mesura el reagrupament dels treballadors a través de fórmules cooperatives. Aquest article descriu els mecanismes de funcionament d'una cooperativa al Quebec.

ECONOMIA

1.— Ingmar GRANSTEDT: «De l'atur a l'economia de la convivència. Pautes per desindustrialitzar les eines en una economia a la deriva». Alternatives Wallones, 20.
Partint d'una transformació del paper de les eines i les màquines a mitjans de producció, s'elabora una proposta integral de regeneració de l'economia, que abasta des d'una anàlisi dels factors de la crisi econòmica fins una nova formulació de les tecnologies, les energies alternatives, l'artesanat i altres antics mètodes productius en desús.

2.— Françoise NACHTERGAELE: «La nova pobresa». Alternatives Wallones, 33. 15 setembre 1985
Una anàlisi del sector de joves belgues compresos entre divuit i cint-i-cinc anys, socialment exclosos de sistema productiu, fàcilment extrapolable a qualsevol altra comunitat europea. És particularment remarcable l'estudi d'iniciatives per a la reinserció social d'aquest sector de la població.

ECOLOGISME

1.— Murray BOOKCHIN: «L'ecologia social». AAM/Terra Nuova, 21-22, maig /agost 1985.
Una proposta ecològica de transformació radical de la societat, d'un dels pares teòrics de l'ecologisme actual. Murray Cookchin, antic militant del Partit Comunista Americà, de formació marxista tradicional, és el director de l'Institut d'Ecologia Social de la Universitat de Vermont. Pot ésser considerada una de les veus més autoritzades de la contracultura americana dels seixanta i un dels precursors del moviment ecologista internacional. L'article és una bona introducció al poc conegut panorama del moviment ecologista als Estats Units.

2.— «A la recerca de l'equilibri perdut»; Entrevista amb Masanobu FUKUOKA. AAMM/Terra Nuova, 23. Setembre/octubre 1985.
Sensibilitat, senzillesa i amor a la natura són les eines bàsiques per l'*agricultura passiva* de Masanobu Fukuoka, mètode que cerca recrear un ecosistema harmònic, a hores d'ara seriosament amenaçat per l'acció dels mecanismes de consum.

DESENVOLUPAMENT I TERCER MÓN

1.— Dossier «Pobles natius». AAM/Terra Nuova, 21-22 i 23. Maig/octubre 1985.
Un recull d'informació sobre els pobles indis de nord-amèrica, lapons, yanomanis, etc. amb articles que reflexionen sobre els problemes més angoixants dels pobles primitius: l'assimilació cultural, el genocidi, l'imperialisme, l'amenaça de la societat de consum, la lluita per la supervivència, els modes productius tradicionals, el dret a la terra...

2.— Rodolfo STAVENHAGEN: «La problemàtica indigena». IFDA Dossier, 50. novembre/desembre 1985.
Un intent de teorització de l'indigenisme, centrat a Amèrica del Nord i del Sud. L'autor planteja qüestions específiques a l'entorn del dilema existencial fonamental dels pobles indigenes: com poden respondre les cultures indigenes al desafiament de la modernitat, sense refusar el canvi cultural, desenvolupant el potencial de llur pròpia identitat?

3.— Samir AMIN: «Notes sobre el concepte de desconnexió». IFDA Dossier, 50. Novembre/desembre 1985.
La crisi del desenvolupament ha posat en qüestió les estratègies de desenvolupament obertes a l'exterior, basades en una intensa

participació en la divisió internacional del treball. En aquest context, el terme *desconnexió* com a sinònim d'autarquia, ha esdevingut d'ús comú i freqüent. És la desconnexió una condició necessària per al desenvolupament dels països del tercer món? Fins a quin punt és possible aquesta desconnexió?

4.— Abdus SALAM: «Transferir la ciència per al desenvolupament». IFDA Dossier, 50, novembre/desembre 1985.
Físic paquistaní, Premi Nobel l'any 1979, fundador de l'Acadèmia de Ciències del Tercer Món. En aquest article, Abdus Salam denuncia l'interès marginal dels països del tercer món per la ciència com a factor de desenvolupament i formula la necessitat de potenciar el reconeixement de la funció de la ciència en els processos de desenvolupament.

5.— Rajni KOTHARI: «Els dos mons a cada societat. L'esforç de Lokayan per superar el nou abisme». IFDA Dossier, 52, març/abril 1986.
Es tracta del discurs d'acceptació del premi alternatiu «Right Livelihood Award». Des de l'experiència de Lokayna, Kothari aborda el tema dels dos mons a cada societat. La majoria és rebutjada no només cap a la perifèria dels sistemes econòmics i polítics, sinó fins i tot cap a les perifèries de les nostres consciències. La necessitat de trobar el punt dolç entre les masses, els militants i els intel·lectuals, en un esforç d'apropar estat i societat civil.

PACIFISME

1.— Jimoh OMO-FADAKA: «Pau i desenvolupament. És la pau l'absència de guerres?». IFDA Dossier, 50. Novembre/desembre 1985.
Aquest membre de l'*Environament Liaison Centre* de Nairobi aborda un seguit de temes relatius a la pau i el desenvolupament, la noció dels límits i el camí cap un nou paradigma. El camí vers un nou model no es basa en una fe cega en la tecnologia i la seva expansió constant, sinó en retornar la comunitat humana al centre del procés de desenvolupament, a l'entorn de la qual i per a la qual cal crear un món de pau i harmonia.

MOVIMENTS ALTERNATIUS

1.— Dossier «Moviment alternatiu». AAM/Terra Nuova, 24. Novembre/desembre 1985.
Una cronologia de les principals fites del moviment alternatiu a escala mundial. L'estat del moviment alternatiu a França i Dinamarca. Aquest dossier ha de continuar en propers números de *Terra Nuova*.

VIDA QUOTIDIANA

1.— Daniela BARTOLI: «Fàrmacs omnipotents. Aspectes psicològics i socials del seu ús». AAM Terra Nuova, 24. Novembre /desembre 1985.
Malgrat l'augment dels efectes col·laterals nocius, el consum de fàrmacs continua creixent. L'article explora un tema poc estudiat: la funció de mediació social que l'ús de productes farmacèutics comporta, ultra les repercussions físiques i terapèutiques.

VILA-ABADAL i VILAPLANA, Jordi
A tu, la seva mare
La llar del llibre, Col·lecció Nadal
Barcelona 1986. 140 pàg.

L'autor neix a Barcelona el 1926. Als vint anys deixa la carrera de medicina i ingressa a Montserrat, on pren el nom de Plàcid. En aquesta comunitat s'ocupa especialment de la joventut que es relaciona amb el monestir, sobretot els escoltes, els escaladors i els estudiants universitaris. El 1968 deixa la vida religiosa, acaba la carrera de medicina i s'especialitza en Medicina interna i psiquiatria. Del 1977 al 1980 treballa a la secretaria de la presidència de la Generalitat provisional. Després co-funda el primer centre d'atenció als toxicòmans. Actualment és assessor i cap d'estudis del Servei de Joventut de la Diputació de Barcelona. Té publicats «Paraula de Déu per al poble», a Edicions 62 sota el nom de Plàcid, «La drogació. Joventut i droga», edicions la Magrana (recomanat a VIA FORA! núm. 5) i «Sobre la toxicomania juvenil» a les edicions Sandoz.

Es tracta en aquest cas d'una carta-llibre-resposta a l'obra de Christiane Collange i la seva pretesa revolta de les mares. L'autora del llibre passa de la resignació a la denúncia i de la por a la protesta, però almenys ha trencat el silenci de tants pares que suportaven els joves en forma de fills, sense saber què fer, ni què pensar. C. Collange gosa escriure un llibre que pot estar camí del «best-seller», però en el qual la societat es mostra intacta.

Jordi Vila-Abadal, a la seva rèplica, no fa un atac personal, sinó que acusa la societat que l'autora representa. Podem dir que aquesta societat cada vegada més tendeix a dividir la gent i fer la «reserva» per a cada edat; i a més a més ens repeteix constantment que no tenen res a veure els grans amb els joves, els avis amb els nens, etc. El món juvenil té una publicitat concreta i un consum concret, però aquestes barreres invisibles que es van aixecant un dia esdevenen pràctiques en un món intergeneracional com el nostre i s'han de trencar. Els joves passen de ser un problema aïllat a ser un símptoma d'una greu malaltia de la societat; països més avançats ho saben molt bé (Suècia, per exemple). El silenci dels joves constitueix una denúncia tan forta com la seva anterior revolta per qui sàpiga tenir els ulls oberts. La crisi de la civilització com a crisi de valors ha fet perdre aquells punts de referència positius que permetien veure els aspectes més negatius de la nostra societat.

L'autor li diu a C. Collange —i ens diu a tots— que el tipus de societat en què vivim és en gran part obra nostra. Si no és obra de les nostres actituds creatives sí que ho és de les nostres actituds dimissionàries fetes de renúncies i abandonaments.

Darrera tots els improperis que ens llença Jordi Vila-Abadal cal saber descobrir l'esperança i comprensió que ens exposa, amb una franquesa poc comuna, la situació del jovent als nostres països, quins factors la determinen i què caldria fer per modificar-la. És una obra dura que cal llegir i, després d'haver-la reflexionat indidivualment, cal discutir-la amb altra gent perquè els arguments de l'autor no quedin tancats en el llibre. Tant si esteu d'acord com si no, el llibre agafa el brau per les banyes.

MASSOT i MARTÍ, Xavier
Cultura Popular a Lleida 1150-1950
Quaderns de Divulgació Ciutadana,
La Banqueta, 6
Lleida 1986. 160 pàg.

D'en Xavier Massot podem dir que és una persona culturalment activa, dinamitzadora del seu entorn, sempre disposat a potenciar diferents alternatives relacionades amb la cultura popular. Inquiet i bon observador, és graller, membre del ball de diables de Lleida i co-fundador del GRECPP —Grup de Recerca i Estudi de la Cultura Popular de Ponent.

Col·laborador d'Enllaç des de fa molts anys, ens fa arribar aquest treball que podem considerar una novetat en el tema de la divulgació de la cultura popular i tradicional de les comarques de Ponent. Amb un llenguatge clar ens presenta cronològicament els apartats qe conformen el llibre: Festes, música, cançons, romanços, literatura oral, costums i creences, complementats per una petita bibliografia al final de cada apartat.

Els materials exposats abarquen un espai de temps que va de la reconquesta de la ciutat als sarraïns fins als anys cinquantes, amb un comentari final sobre la situació actual de la cultura popular a Lleida.

L'autor ens diu «*Tres condicions requereix la investigació etnogràfica perquè sigui valuosa i certa. Una d'elles és el treball de camp; les altres dues són com a garanties per tal que el treball etnogràfic no introdueixi hipòtesis errònies i mesuri bé la importància dels documents i materials: l'ésser especialista en etnografia i el viure en la mateixa zona on es realitzi la investigació. L'etnògraf ha d'abastar el tema en llur globalitat, ha de tenir les degudes i necessàries associacions mentals i materials de la cultura que investiga i ha d'entendre la manera i forma de ser de la gent de la zona i la importància de certs fets per damunt dels altres.*». Sabem que continua treballant en aquest camp i esperem que no passi gaire temps abans que s'editin altres obres en la línia de la que avui us presentem.

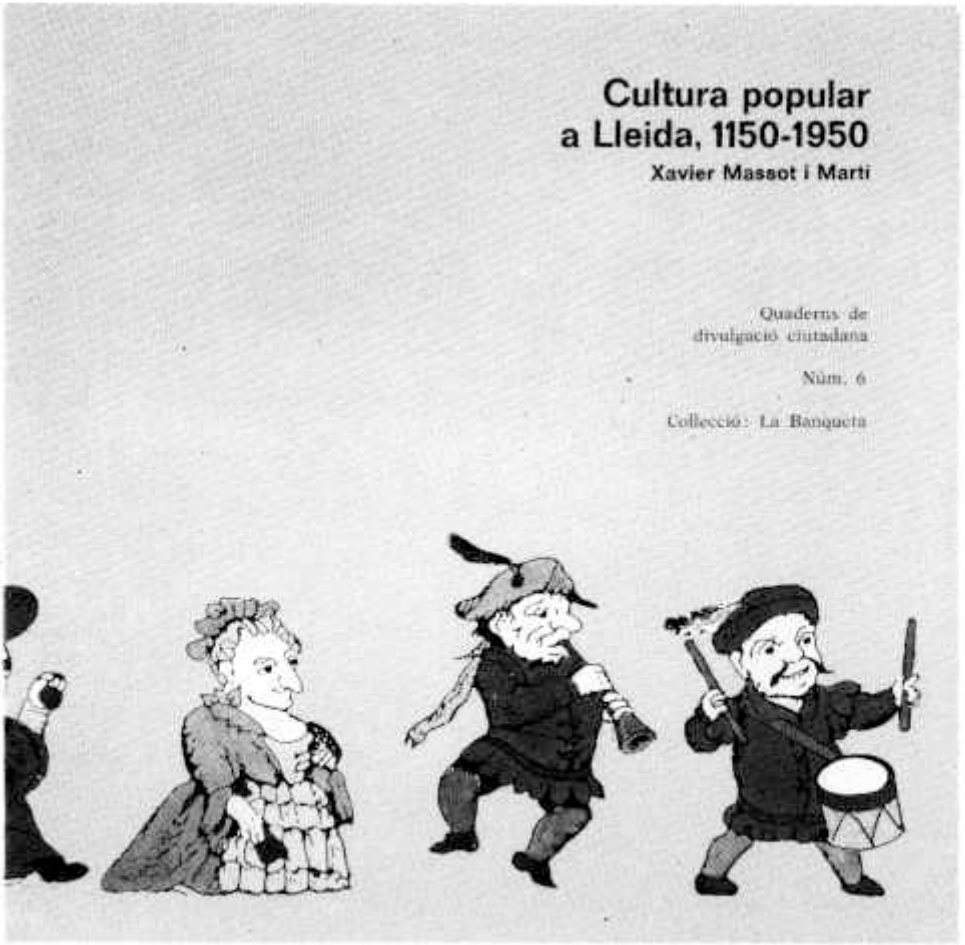

CONVERSA AMB DOLORS LAFITTE

«l'Elionor tenia
catorze anys i tres hores
quan va posar-se a treballar.
Aquestes coses queden
enregistrades a la sang per sempre.
Duia trenes, encara,
i deia: «sí, senyor» i «bones tardes».
La gent se l'estimava,
l'Elionar, tan tendra,
i ella cantava mentre
feia córrer l'escombra.
.....»

Aquest poema d'en Miquel Martí i Pol, cantat per la Dolors Lafitte, sempre m'ha impressionat. Després de parlar un parell d'hores amb ella he vist que als disset anys la Dolors anava per Elionor, i la cançó la va ajudar a escapolir-se de la fàbrica.

La Dolors Lafitte entra al món de la cançó de molt jove. És en Josep Maria Espinàs qui la coneix en un recital que ell juntament amb la Guillermina Motta fan a Manlleu, allí la Dolors fa una primera part cantant cançons d'en Raimon. «Vaig aprendre molt ràpidament els acords, perquè jo no en sabia, de tocar la guitarra. Normalment m'acompanyava un senyor al piano, però en aquell moment i per aquell tipus de cançons ens va semblar que el piano no era l'instrument adequat». *L'any 1968 enregistra el seu primer disc, «Cançons Occitanes». Josep M. Espinàs fa la traducció de les cançons i l'orienta perquè* «és clar, jo era una nena de poble, m'aprenia les cançons d'en Raimon i d'en Serrat, però no era una autora intèrpret com podia ser-ho la Guillermina Motta; jo era joveneta, a més, a casa eren obrers, no havia pogut estudiar, jo treballava a la fàbrica, no tenia massa cultura en cap sentit, l'únic que m'agradava era cantar i deien que tenia una veu maca», *i en Josep M. Espinàs va saber aprofitar aquesta veu per crear una nova intèrpret de cançó.*

Els anys 68-69 l'Ajuntament de Barcelona organitza el II Festival Internacional de la Cançó, que volia ser com una continuació del Festival de la Cançó Mediterrània que es va deixar de celebrar. Es volia repetir la jugada del «Se'n va anar». Lluís Llach i Dolors Lafitte van quedar en segon lloc defensant la cançó «A cara o creu», composta per Lleó Borrell i Josep M. Andreu.

— Una professió com la teva, dóna més possibilitats de realització personal?

— Jo crec que no depèn de la professió, el que passa és que, evidentment, sents que tens un do que et permet fer el que t'agrada i, a més, d'aquest fer el que t'agrada en pots viure. Jo ho considero com un regal meravellós que m'ha estat donat, però tots tenim possibilitats de desenvolupar el que ens agrada fer.

— Al llarg dels anys, què t'ha donat de més positiu i de més negatiu el ser «artista»?

— D'experiències dolentes n'he tingudes ben poques. Sóc una persona amb molta sort. Realment, només recordo coses agradables... i molta comunicació amb la gent que m'he trobat al llarg de la meva vida. No he tingut cap problema important, ni professional ni humà. No sé, sóc una persona amb molta sort, tant en la meva professió com en la meva vida, i és que sempre van lligades les coses.

— Dins del món de la cançó hi havia una mena de clans o famílies. Els Molas/Batalla van ser els pares d'un clan que encara continua avui. Tu mai et vas integrar dins d'aquest cercle, tot i que havíeu treballat junts i que vau arribar a ser veïns. Per què?

— Bé, potser ara em recordes que aquesta és l'única espineta que tinc. Has donat al clau! Jo feia primeres parts amb en Lluís Llach, en Joan Molas em donava força feina. En aquells moments vaig fer unes declaracions i vaig dir el que pensava d'en Molas (encara no havia après que no es pot dir tot el que es pensa, que cal saber dir-ho en el moment oportú), i després d'aquella entrevista vaig rebre una telefonada anunciant-me que no em donaien cap altre recital i que, a més, si algú telefonava demanant el meu telèfon, no el donarien. És a dir, va ser un boicot total.

— Però, què vas dir d'en Molas?

— Va ser una història de tipus polític, ara ja ha passat. A mi ja no em queda cap rancúnia ni res, però encara no he arribat a tenir amb ell un diàleg de reconciliació. Jo ja estic reconciliada amb ell, però no sé si ell ho està amb mi. Això és el que passa.

La Dolors parla bé de tothom, sinceralment bé, «l'Enric Frigola ha estat una persona

que ha fet molt per mi i jo li estic molt agraïda», ...«i us vaig conèixer a vosaltres *(es refereix a ENLLAÇ)* i va canviar la meva vida professional, em vau ajudar molt». *L'any 1975 amb el disc «Hello Dolors!» ret un petit homenatge al món de la cançó, un petit homenatge de comiat.* «Jo no em despedia de la cançó sinó de tot el muntatge de la cançó catalana. Nosaltres, ara, treballem d'una altra manera».

Els anys 76-77 treballa amb el grup d'animació «Ara va de bop; «els vaig anar a veure i em va agradar molt el que feien, molt, moltíssim i ells van notar que jo tenia ganes de treballar amb ells. En aquells moments no coneixia aquell món, però hi vaig posar tot el cor i ells em van ensenyar molt, molt. Es pot dir que tot el que faig ara és gràcies al que vaig aprendre llavors. En Xesco en aquell moment no formava part del grup Ara va de bo, però sí que hi havia el seu esperit en totes les coses, en la manera de fer, i em vaig impregnar d'aquell esperit».

— A finals del 77 deixes els «Ara va de bo» per treballar amb l'espectacle de l'Oriol Tramvia, «Rocky Horros Show». Són moments de grans amors i desamors, passions i desenganys; recordo una Dolors molt «passota» i «volada».

— Suposo que havia de passar per aquí per adonar-me que no era això. Va ser llavors que vaig rebre un regal meravellós, ja que fent el Rocky vaig conèixer l'Alfons (ell era músic de l'Oriol), el company amb qui estem portant l'«Arc en el Cel». Va ser una història tan meravellosa que no es pot explicar, i vam veure que havia de ser això, que ens havíem trobat. I ens vam comunicar amb una força molt gran i ens vam posar a treballar. Jo estava impregnada del tot el que havia après amb els «Ara va de bo» però no em veia capaç d'engegar res, i en conèixer l'Alfons vam decidir de fer-ho junts. I així va nèixer l'«Arc en el Cel».

Al començament d'aquesta nova etapa els conviden a actuar a Sarrià com amenitzadors d'una matança del porc. Quan saben de què va la festa es neguen a anar-hi i amb la seva actitud fan que d'altres companys els segueixin. «Si la gent vol menjar porc que ho faci, cadascú és lliure de fer el que vulgui amb el seu cos, però el que no pot ser és ferne un espectacle, i menys un espectacle per a infants. Els infants són tot puresa»... «Fer un espectacle del martiri d'un animal al qual, per poder aprofitar al màxim la sang, se l'ha d'anar matant a poc a poc: li claven un ganxo i la sang s'ha d'anar escolant de mica en mica,... i l'animal l'única cosa que pot fer és cridar». *Aquest afer va portar cua. Es va fer un programa de debat a Ràdio 4. La gent de Sarrià van fer la festa (finalment van trobar uns pallassos que els van amenitzar l'acte) i can filmar tot el procés de la matança. De tot això se'n va fer un vídeo —per cert molt ben fet— en el qual es barrejaven les imatges de la matança del porc amb imatges, cançons i declaracions de la Dolors Lafitte. Aquesta polèmica va fer moure la gent de la Societat Protectora d'Animals, els d'Integral... i va fer replantejar el tema a molts.*

— Què va determinar el vostre apropament/ integració primer al vegetarianisme i, de mica en mica, al naturisme?

— No sé, algú et deixa un llibre, converses,... jo ja simpatitzava amb el món vegetarià feia temps. Com a anècdota puc explicar que un dels determinants fou una escudella i carn d'olla. A la carnisseria es van equivocar i ens van vendre, en comptes de botifarra negra, una mena de xoriç, una mena de cosa que després en el brou van quedar com unes taques vermelles, oliloses, i ens va agafar com una... i aquest fet va ser un dels determinants en el nostre canvi d'alimentació.

— Però l'alimentació és només una part, i en aquest cas va ser, potser, la porta d'entrada al naturisme. Què és el naturisme?

— És senzill, és estar en harmonia amb la naturalesa i, evidentment, viure el més possible en contacte amb aquesta naturalesa. Ser el màxim d'autosuficients, primer amb els aliments (treballar la terra, sembrar...) després hi ha tots els objectes que necessitem per viure, la roba, els estris per menjar... doncs, fer-te la roba, fer-te el plat amb què menges, etc. estar en contacte amb l'aigua, amb el sol, amb les plantes, amb les flors, amb els animals, i viure en harmonia amb aquesta naturalesa... i no cal que facis gaire res més per ser naturista. No cal pas ser vegetarià, mentre tinguis respecte per l'animal. L'important és el respecte per tot el que t'envolta. Si et menges un pollastre, cuinarlo amb amor, perquè, ja que l'has sacrificat, que valgui la pena aquest sacrifici. I si et menges una poma, mirar-te-la abans i veure que maca és i que se't dóna a tu perquè pugui continuar vivint. Viure cada acte de forma conscient i intensa. I és que la vida és això, uns als altres ens anem menjant mútuament per poder sobreviure, però si això ho fem amb amor no passa res, no passa mai res!

— Aquest estil de vida fa que visquis en una mena d'oasi. No quedeu molt aïllats de la resta de la societat?

— Durant una primera etapa sí, perquè necessites aïllar-te per centrar-te en tu mateix i veure què vols fer. Nosaltres, de tota manera, hem estat poc temps en aquesta etapa perquè la nostra feina ens obliga a sortir d'aquí per anar a actuar a pobles i barris, i sabem què passa a Reus, a Bellvitge i al país

en general. I és evident que no volem estar ni estem al marge de res del que passa, i intentem no «penjar-nos», encara que de vegades és més agradable l'oasi.

— L'Alfons, la Míriam, en Pau i tu mateixa, aneu sempre amb vestits blancs, grocs o molt clars...

— Nosaltrs ens diem l'Arc en el Cel. La imatge de l'Arc és meravellosa, molt naturista també. El color blanc és la unió de tots els colors, és la suma de tots els matisos que hi ha a cada persona, perquè cadascú té un matís diferent. Llavors el color blanc és moltes coses, és puresa, és la unió de tots, és l'equilibri, és com si la unió de tots ens permetés de fer una gran bandera blanca,... i per nosaltres té tots aquests significats i, a més, ens agrada anar a les actuacions nets, polits i blancs.

— He vist a diferents llocs de casa vostra imatges de Jesucrist, i fins i tot m'ha semblat intuir com petits altars o llocs per celebrar-hi rituals. Sou creients?

— El nostre ritual és llevar-nos al matí i veure la sortida del sol, intentar ser conscients a cada moment de la nostra vida del que fem. Som creients, però m'és molt difícil definir en què creiem perquè, a la que dius una paraula, se t'ha escapat el sentit. jo, potser per la meva educació de petita, estic molt amb Jesucrist, és un personatge molt interessant, però no com un «guru» o com un Déu. Jesús era una persona molt preparada, que estimava molt que en aquell moment va expressar les seves idees i va fer la seva pròpia revolució d'una forma no violenta, com Gandhi o com Luther King en un altre lloc i moment... i és senzillament això, un personatge que a nosaltres ens agrada molt i quan passem pel davant, si estem una mica despistats, si anem amb espit, aquella imatge ens recorda l'estat en què hem de tornar a estar. Són crosses, per dirho d'alguna manera. Nosaltres no adorem aquella imatge sinó el que representa. El mateix que un ram de flors, perquè les flors tenen una bellesa i tu pots agafar aquesta qualitat o l'encendre una espelme en un moment determinat per estar més en pau. Són petits rituals que ens agraden, sense cap etiqueta! També tenim els amics en fotografies, així els recordem i els som fidels. És simplement això!

— La Dolors de «Varietat de Varietats» *i la d'«Estimats Ocells»* és la mateixa: senzilla, sincera, alegre i amb una gran font d'energia, però ara té més pau. Quines són les coses que t'han ajudat més a créixer?

— Cada persona que et trobes a la vida et dóna les seves pròpies qualitats i et va enriquint. Ara estava recordant una trobada amb vosaltres a la Rambla, al Canaletes (que ja no és el que era) i allà vam tenir una conversa que em va servir força en aquell moment per adonar-me que anava molt «penjada» i que amb aquell «cuelgue» no m'adonava de res del que estava fent, ho feia tot molt inconscientment, i des d'aquella conversa em vaig plantejar coses; jo no sé si recordes que us vaig dir que un

dia ens tornariem a trobar —perquè va ser com un comiat— i que potser tots hauríem canviat i jo ja hauria aconseguit trobar aquest equilibri... suposa que aquest dia ja ha arribat, han passat molts anys, ara mateix, però, em semblen pocs!

— «Estimats ocells» *és un homenatge als ocells. És un espectacle per a adults, un treball molt bonic que ha tingut, però, molt poca difusió. Per què?*

— En el moment que haviem de fer el disc-llibre, vam tenir ganes de tenir un altre fill; la Miriam era petitona i vam tenir el Pau i, és clar, no va poder ser. Potser si haguéssim treballat més! Ara farem el disc per petits, un disc de cançons màgiques que serà el primer disc de l'Arc en el Cel. Per a adults hem treballat poc perquè és tota una altra infrastructura, has de fer ràdio, televisió, propaganda... i aquesta ona ens fa una mica de mandra; a més, estem a l'espectativa perquè no hi ha cases de discos. Aquest és un problema angoixant per a la majoria dels cantants; a nosaltres, però, no ens capfica massa, senzillament anem treballant, no tenim neguit i si en tenim no és un neguit que ens privi de viure, perquè hem descobert que totes les coses són importants... I estem segurs que quan sigui el moment farem el disc i segurament no trobarem cap impediment per trobar una casa de discos, cal només esperar que sigui el moment.

Quan ja acabem, la Dolors em dóna una notícia sorprenent: «Catalunya ben aviat serà independent. Un amic meu, astròleg, em va dir que no massa a llarg termini Catalunya assoliria la independència». *Segons la Dolors el no a l'OTAN ja és una de les passes cap a aquesta predicció. Em comenta la seva seguretat que Catalunya està vivint un moment de canvi molt important, d'un canvi positiu per al país i la seva gent. Parla de Catalunya com si hagués de ser una mena de terra promesa, un punt de referència d'altres països. Fins i tot la pluja radioactiva que esperàvem pels dies 3, 4 i 5 de maig, no en arribarà gràcies a una climatologia favorable que ens protegeix. Diu que l'únic que cal, és continuar treballant, unir esforços i perdre la por»*, «hem de fer les coses com creiem que s'han de fer i amb la seguretat que sortiran endavant»... «M'agrada que això quedi escrit, perquè d'aquí uns anys, quan hagi arribat el moment esperat, podrem dir si, mira, en aquella revista que ja volia ser un projecte de cultura popular ja ho vam dir, i ara ja hi som».

Eulàlia Castanys

LLETRES, SENYALS

Lletres, senyals, damunt la pedra fosca
marcà l'unglot del vent.
Llibres misteriosos, d'ampla fulla,
els grisos espadats
arran de mar l'antic secret proclamen
i jo no el sé llegir.
El dia blau, el miralleig de l'aigua
m'han embenat els ulls.

Mes quan la nit despengi veles negres
entorn del meu illot
i el bassiol adormissat enyori
l'espurna d'un estel,
a les palpentes, a la roca freda,
retrobaré els senyals
i en copsaré el missatge,
ni que les mans em sagnin, com un cec.

Tomàs Garcés